

ΤΕΥΧΟΣ 180

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡΧ. 3

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΟΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΕΤΟΣ Δ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

3 ΙΟΥΝΙΟΥ 1928

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

PROBUS

Κ...

ΜΑΡΙΟΥ ΚΑΡΑΤΣΙΟΛΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΕΝ

"ΑΤΤΙΚΟΥ,"

Ν. Α. ΤΡΑΚΑ

Κ. Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

ΑΘΑΝ. ΣΙΩΚΟΥ

Γ. ΠΟΛΥΖΟΥ

- 'Απὸ ἐβδομάδος εἰς ἐβδομάδα
- 'Εξωτερικὴ ἐβδομάς
- 'Εσωτερικὴ ἐβδομάς
- Οἱ σύμμαχοι ἐν 'Ελλάδι
- Ἡ Μακεδονικὴ ἐκστρατεία
- Ἡ Νῆσος «ΣΕΡΙΦΟΣ».
- Ἡ δυναστεία τῶν Παλαιολόγων.
- Ἡ εἰσπραξις τῶν φόρων.
- Ναυτικὴ ὑπεροπλία καὶ νέα ὅπλα.
- Τὸ Κομπότι καὶ ὁ Σκουφᾶς.

Αἱ λεπτομέρειαι τῆς πολιτικῆς κρίσεως.

ΑΘΗΝΑΙ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΣΤΑΔΙΟΥ 24

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ Δρ. 150

ΕΞΑΜΗΝΟΣ » » 75

ΕΤΗΣΙΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ (γενικῶς) λ. 1

» ΑΜΕΡΙΚΗΣ δολλάρια 5

Ἐξάμνηοι συνδρομαὶ Ἐξωτερικοῦ καὶ τρι-
μήνοι Ἐσωτερικοῦ δὲν γίνονται δεκταί.

— Διὰ δημοσιεύσεις ἀγγελιῶν ἰδιαίτεροι
συμφωνίαι.

— Τὰ ἐμβάσματα ἀπευθύνονται δι' ἐπιτα-
γῆς πρὸς τὴν διεύθυνσιν.

— Διὰ πᾶσαν ἀνωμαλίαν περὶ τὴν ἀποστο-
λὴν τοῦ φύλλου οἱ κ. κ. συνδρομηταὶ παρακα-
λοῦνται ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὴν Διεύθυνσιν.

Αἱ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΝΟΝΤΑΙ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΟΙΝΩΝ ΚΑΙ ΟΙΝΟΠΝΕΥΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Τηλεγραφική Διεύθυνσις : «ΟΙΝΟΒΟΤΡΥΣ»

Εταιρικόν κεφάλαιον ολοκληρώως καταβεβλημένον Δρχ. 10.000.000.—
Αποθεματικόν μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1922 11.616.111.—

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙΝΑΠΟΘΗΚΑΙ

Εν Μύλοις (Αθηνών), Ελευσίνι, Καλάμαις, Θεσσαλονίκη, Αχαΐα, Πάρω, Κύμη, Βολίκα, Γαστούνη, Βραχατίω, Δευκάδι, Σάμω, Αλιβερίω, Μαρκοπούλω (Αττικής).

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Οἶνοι : Λευκοί, Ἐρυθροί, Γλυκοί, Μοσχάτοι.

Οἶνον πνευμα καθαρόν διὰ ποτοποιῆσαι καὶ μετουσιωμένον διὰ φωτισμὸν καὶ θερμῶσιν.

Οἶνοι εἰς φιάλας : Ἐπιτραπέζιοι, τονωτικοί, ἡρεπτικοί.

Βερμούτ (ἐκ φυσικοῦ Μοσχάτου).

Ἀπόσταγμα οἶνου : Μεγάλη παρακαταθήκη παλαιῶν ἀποσταγμάτων οἶνου, παραγωγῆς τοῦ ἐν Μύλοις Ἀποσταγματοτοείου.

Κονιάκ ἀρίστης ποιότητος ἐκ παλαιῦ ἀπιστάγματος.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΝΟΜΙΟΥΧΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

Δέχεται καταθέσεις ἐπὶ προθεσμίᾳ μὲ τὸν κατωθὶ τόκον :
ἀπηλλαγμένους τελείως παντὸς φόρου.

Εἰς ΔΡΑΧΜΑΣ

Διὰ τρεῖς μῆνας Δι' ἑξ μῆνας Δι' ἑν ἔτος καὶ πλέον
8 ο/ο 8 1/2 ο/ο 9 ο/ο

Εἰς ΛΙΡΑΣ ΑΓΓΛΙΑΣ Ἡ ΔΟΛΛΑΡΙΑ Ἡ ΧΡΥΣΟΝ
7 ο/ο 7 1/2 ο/ο 8 ο/ο

Κατὰ τὴν μετὰ τοῦ Δημοσίου σύμβασιν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 80 φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, τῆς 5 Μαρτίου 1926, αἱ παρὰ τῇ Ἐταιρίᾳ καταθέσεις εἶναι προνομιοῦχοι ἀπαλασσομένης τῆς προσόδου τούτων ἐπὶ δέκα πέντε εἰς παντὸς φόρου δημοσίου, ἀπλοῦ ἢ οἰοῦν ἢ ἄλλου δημοτικοῦ ἢ τοπικοῦ παρόντος ἢ μέλλοντος.

Αἱ καταθέσεις χρησιμοποιοῦνται ἐξ ολοκληρώως, δυνάμει τῆς ἰδίας συμβάσεως, πρὸς παροχὴν λιπασμάτων ἐπὶ πιστώσει εἰς τοὺς γεωργοὺς ἐπὶ τῷ αὐτῷ τόκῳ.

ΚΥΡΙΑΚΗ 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 1928

ΝΕΑ ΕΠΟΧΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΤΟΣ Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Γ'

ΑΡΙΘΜΟΣ ΤΕΥΧΟΥΣ 180

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΗΡ. ΜΑΛΛΩΣΗΣ

ΑΠΟ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΙΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Η μάχη θὰ δοθῇ, κραυγάζει ἀπειλῶν ὁ Βενιζελισμός. Νὰ δοθῇ. Διὰ τὰ κριθῇ τέλος ἂν εἰς τὴν Ἑλλάδα θὰ ὑπάρχουν διαρκῶς τύραννοι καὶ τυραννοῦμενοι, ἐκμεταλλεῦται καὶ καταχρασται τοῦ δημοσίου πλοῦτου ἀνατροπῆς τῆς ἡσυχίας τοῦ λαοῦ, ἂν θὰ συνεχισθῇ τέλος ἡ σήμερον κρατοῦσα κατάστασις ἡ ὁδηγοῦσα τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸν ἐμφύλιον σπαραγμὸν καὶ τὴν ὁλοσχερῇ κατάλυσιν τῆς ἐννοίας τοῦ δικαίου καὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ λαοῦ. Ἡ μάχη νὰ δοθῇ. Ὁ ἀντιμετωπίσωμεν τὸν εἰδεχθῇ, τὸν μισητόν, τὸν κακοῦργον ἐχθρὸν δι' ὧν ἡμῶν τῶν δυνάμεων, πλήρεις σθένους καὶ ἀποφασιστικότητος, ἔχοντες μεθ' ἡμῶν τὸ δίκαιον τοῦ ἀγῶνος, εἰς δὲ τὸ ἀποδυνάμειν. Ἡ μάχη νὰ δοθῇ. Ἡνωμένοι ὁλοι εἰς μίαν ἐνθουσιώδη, ἰσχυρὰν καὶ ἀκατάβλητον παράταξιν θ' ἀντιμετωπίσωμεν τὴν σπεῖραν τῶν πατριδοκαπήλων καὶ θὰ συντρίψωμεν αὐτήν. Ἡ Νίκη θὰ εἶνε ἰδική μας! Ἐμπρός! Νὰ δοθῇ ἡ μάχη διὰ τὰ τελειῶνωμεν.

Χαριεστάτη ἀληθῶς ἡ δῆλωσις τοῦ κ. Βενιζέλου ὅτι ἔχει σώας τὰς σωματικὰς αὐτοῦ δυνάμεις, καὶ ὅτι ὑγιεστάτη ἡ καρδιά αὐτοῦ πάλαι μετὰ τῆς αὐτῆς ζωηρότητος διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Ἑλλάδος μεθ' ἧς ἐπαλλεν δὲ ἀντίκριξε τὸ χρηματοκιβώτιον τῆς ἀξιοτίμου κυρίας Ἑλένας Σκυλίτση. Ἀλλ' ἂν αἱ σωματικαὶ δυνάμεις τοῦ «πρωτογενημένου» γέροντος εἶναι ἀκμαῖαι αἱ διανοητικαὶ δὲ ὡς, ὁμολογουμένως καὶ ἔχουν πάθει. Τεκμήριον ἀψευδὲς αἱ ἀσυναρτησίαι τῶν δύο τελευταίων πρὸς τοὺς «πιστοὺς τῆς λέσχης» λόγων του καὶ ἡ

περίφημος διατύπωσις αὐτῶν ἧτις δὲν διέφυγε τὴν προσοχὴν καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν ξένων δημοσιογράφων παλαιῶν θαυμαστῶν καὶ ὑμνητῶν του.

Τὸ πολιτικὸν ζήτημα δὲν «παζαρεύεται» ἐτόνισεν ὁ κ. Π. Τσαλδάρης. Ὁρθότατα. Ἀπομένει ζήτημα τοῦ κυριάρχου λαοῦ, καὶ εἰς τὴν θέλησιν αὐτοῦ ἀπόκειται ἡ ἀνάθεσις τῆς διαχειρήσεως αὐτοῦ, εἰς τοὺς ἐντολοδόχους του. Ὡς παύσῃ λοιπὸν παλλόμενον τὸ βενιζελικὸν τροπάριον περὶ συζητήσεως τοῦ πολιτικοῦ μεταξὺ Βενιζέλου καὶ ἀντιβενιζελικῶν ἡγετῶν, διότι εἰς τὴν συζητήσιν ταύτην θὰ μείνῃ ξένος ὁ σῶμας ὁ κόσμος τῶν Βασιλοφρόνων.

Θέλετε μερικὸν ὥραλον χαρακτηρισμὸν περὶ ἀλλήλων τῶν δύο διευθυντῶν τῶν δημοσιογραφικῶν ὁργανῶν τοῦ Βενιζέλου καὶ τῆς Δημοκρατίας; Ὁ διεθυντὴς τοῦ «Ἐλευθέρου Βήματος» ἀπεκάλεσε τὸν κ. Σίμων τῆς «Πατρίδος» «ἐμπορὸν» τῆς φιλελευθέρου ιδέας, ἀποθησαυρίσαντα περιγηγνήτην, ἐκβιασθέν πρὸς κατάληψιν θέσεων καὶ ἀξιώσεων, ἐκμεταλλεῖται τῆς δημοκρατίας, ραδιοῦργον, δειλόν, ἀνεμόμυλλον, κλπ. κλπ. Ὁ κ. Σίμων ἀπῆντησε χαρακτηρίζων τὸν κ. Λαμπράκη, ὡς «παλαιὸν περιπλανώμενον γραμματοδιδάσκαλον τῶν χωρίων, ἐμπαθῆ, μοχθηρόν, ἐκμεταλλεῖται τῶν πάντων, ὑπηρέτην ὧν τῶν κομμάτων καὶ ὧν τῶν ἰδεολογιῶν, κομπάρου τοῦ δικτάτορος διὰ τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς δικτατορίας, σκηνοθέτην χρηματιστηριακῶν ἀναστατώσεων διὰ τὴν ἐξασφάλισιν ὑλικῶν κερδῶν, μοχλὸν τοῦ

ἀπαισίον οικονομικῶς συγκροτήματος ὑπὸ τὴν πτέρυναν τοῦ ὁποῖου στενάζει ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, συνεργὸν πάσης κακοῦθειας καὶ ἀνηθικότητος, μικρὸν ἀνθρώπον μὲ χθαμαλὸν ἀνάστημα μηδαμινὸ ὡς διανοήσεις, κενὸν ὡς πνεῦμα, ἀξιοθρήνητον ὡς μόρφωσις, ἀγροῖκον, φιλοδοξοῦντα νὰ διορίξῃ ὑπουχογούς καὶ νὰ εἶνε τὸ ὄργανον ἀνομολογήτων οικονομικῶν συμφερόντων κλπ. κλπ. (Εἰς τὸ προσεχὲς ἡ συνέχεια...)

Η ἀπόρριψις ὑπὸ τοῦ Λαοῦ κόμματος τῆς προτάσεως τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως θεωρηθῇ τεματισθεὶς ὁ καθεστωτικὸς ἀγὼν καὶ ἀπέλθῃ οὗτος ὀριστικῶς ἐξ Ἑλλάδος, δὲν ἤρκεσε διὰ νὰ πείσῃ τὸν ἐκ Κρήτης πολιτευτὴν ὅτι οἱ συμβιβασμοὶ ἐπὶ τοῦ Πολιτειακοῦ ζητήματος δὲν εἶνε δυνατοί. Ἀποδέλπων ὁ κ. Βενιζέλος νὰ παραστήσῃ εἰς τοὺς ἔξω ὅτι δύναται τὰ πάντα νὰ διαθέσῃ ἐν Ἑλλάδι καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη συζητήσεων περὶ τῆς ὀριστικῆς μορφῆς τοῦ Πολιτεύματος, ἐφόσον οὐδεὶς ἀρνεῖται ν' ἀναγνωρίσῃ τοῦτο, ἐπεχείρησε διὰ νέων δηλώσεων του εἰς τὴν Δέσχη νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ καθεστωτικοῦ. Εἶπεν ὅτι θὰ τάξῃ τηλεγραφικῶς προθεσίαν εἰς τοὺς ἀντιπάλους βασιλόφρονες ν' ἀναγνωρίσουν τὴν Δημοκρατίαν, ἄλλως ἀτονεῖ ἡ δῆλωσίς του ὅτι θὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα!

Ὁ Κρῆς πολιτευτὴς λέγων τοιαύτας παραιτώδεις φράσεις, λησμονεῖ ὅτι ἡ βασιλό-

φρων πεποιθήσις τοῦ λαοῦ δὲν προεξοφλεῖται μὲ βηλώσεις τῶν κ.κ. Βοζίκη καὶ Τσαλδάρη, οὔτε εἶνε ἀντικείμενον συνεννοήσεων μυστικῶν ἢ συμβιβασμῶν. Ὁ Λαός, βαρέως φέρον τὴν ἀνατροπὴν τοῦ Βασιλευμένου Συνταγματικοῦ Καθεστώτος, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνεχθῇ ἄλλην λύσιν, εἰμὴ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Θρόνου καὶ τοῦ νομίμου Βασιλέως του ἐπ' αὐτοῦ. Αἱ προθεσίαι λοιπὸν καὶ αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου οὐδένα ἐνδιαφέρουν καὶ οὐδένα συγκινοῦν, εἴτε δὲ αὐτὸς φύγῃ ἢ οὗτος μείνῃ εἶνε ἀδιάφορον. Ὁ Λαός ἀπορρίπτει πᾶσαν πρότασιν αὐτοῦ μετὰ περιφρονήσεως καὶ ἀναμένει τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐλευθερὸς θὰ ἐκφράσῃ τὴν πεποίθησίν του, εἴ ἢ Δημοκρατία εἶνε κατασκευάσμα τοῦ κ. Παπαναστασίου καὶ ἢ Συνταγματικὴ Βασιλεία ὑπῆρξε καὶ εἶνε τὸ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων ἐδραζόμενον Πολίτευμα.

Τὴν ἀγωνίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου διὰ τὴν ἀγνωστομένην τύχην τῶν τολμηρῶν ἐπιστημόνων τῶν ἐπιβαινόντων τοῦ ἀεροπλοίου «Ἰταλία» διὰ τὴν ἐξερεύνησιν τοῦ Βορείου Πόλου, συμμερίζεται καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος ὁλόκληρον, τιμῶν τὴν ὁραίαν προσπάθειαν τοῦ στρατηγοῦ Νόμπιλε καὶ τῶν διακεκριμένων Ἰταλῶν ἐπιστημόνων. Ἡ παγκόσμιος εὐχὴ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν τολμηρῶν ἐξερευνητῶν εἶνε καὶ εὐχὴ ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΕΒΔΟΜΑΣ

Τὴν 30ὴν παρελθόντος Ματίου, ὡς εἶχε προαναγγελεθῇ, υπεγράφη ἐν Ρώμῃ Σύμφωνον ἀμοιβαίας διαιτησίας καὶ φιλίας μεταξὺ Ἰταλίας καὶ Τουρκίας. Τὸ γεγονός δὲ τοῦτο, λίαν σοβαρὸν ἀπὸ διεθνούς πολιτικῆς ἀπόψεως, δέον νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ πρῶτος σταθμὸς σειρᾶς διπλωματικῶν ἐνεργειῶν τῶν ὁποίων ἡ ἐξέλιξις δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ ἀμέσως καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἰδιαιτέρως διὰ τὴν Τουρκίαν ἡ ὑπογραφή τοῦ Συμφώνου τούτου ἀποτελεῖ εὐτύχημα, διότι κατόπιν αὐτοῦ τὸ τουρκικὸν ἔθνος ἀπαλλάσσεται τοῦ φόβου ἐνδεχομένης ἰταλικῆς ἀποβάσεως. φόβου ἰσχυροῦ καὶ μέχρι τῆς χθὲς ἔτι οὐχὶ ἀδικαιολογήτου. Ἡ Τουρ-

κία, γνωρίζει ὅτι ἡ Ἰταλία ὡς Δύναμις ἰσχυρὰ καὶ ἀκμαία, ἔχουσα ὑπερπλειονάζοντα πληθυσμὸν, ἔχει ἀνάγκην ἐδαφικῆς ἐπεκτάσεως. Ἐνθυμούμενοι οἱ ἐν Ἀγκύρᾳ ὅτι ὡς πρῶτον ὅρον πρὸς ἔξοδον ἐκ τῆς οὐδετερότητος κατὰ τὸν μεγάλον πόλεμον ἡ Ἰταλία εἶχεν ἀξιώσει τὴν παραχώρησιν ἰκανοῦ τμήματος τοῦ μικρασιατικοῦ ἐδάφους καὶ ὅτι λίαν ζηλοῦσιν ἀπέδλεπε πρὸς τὴν ἑλληνικὴν κατοχήν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν αὐτῆς, λαμβάνοντες προσέτι ὑπ' ὄψιν ὅτι ἡ ἐνίσχυσις τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς ἀποτελεῖ ἀνάγκην πραγματικὴν διὰ τὴν Ἰταλίαν, κατεῖχοντο διαρκῶς ὑπὸ τοῦ ἐφιάλτου πῶς ἰταλικῆς ἀποβάσεως. Ἡ

δη τὸ ὑπογράφειν Σύμφωνον ἀπαλλάσσει τοὺς Τούρκους πάσης ἀνησυχίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, πᾶν τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ μέγα κέρδος διὰ τὴν τουρκικὴν πολιτικὴν, δυναμένην τοῦ λοιποῦ νὰ διαγράφῃ κατὰ τρόπον θετικώτερον τὴν κατεύθυνσιν τῆς ἐν τῷ μέλλοντι.

Μέχρις ὥρας δὲν ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τῶν πληροφωρίας περὶ τῶν ὄρων τοῦ Συμφώνου. Γνωρίζομεν βεβαίως ὅτι αἱ τοιοῦτου εἶδους διπλωματικαὶ πράξεις ὀρίζουσι κατὰ κανόνα διὰ αἱ μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων κρατῶν ἀναγκύονται διαφοραὶ, οἰαιδήποτε καὶ ἂν εἶναι, λύσῃ διὰ διαιτησίας καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ρήξεως τοῦ ἐνὸς ἐκ τῶν δύο κρατῶν πρὸς ἄλλο αὐτὸ κράτος, τὸ ἕτερον τῶν συμβαλλομένων ὑποχρεοῦται νὰ τηρήσῃ οὐδετερότητα. Οὕτως ἔχουσιν οἱ τυπικοὶ ὅροι τῶν Συμφώνων, ἡ χρονικὴ διάρκεια τῶν ὁποίων δὲν εἶνε συνήθως μεῖζον τῆς τριετοῦς ἢ πενταετοῦς. Ἀλλὰ παρὰ τοὺς τυπικοὺς τούτους ὅρους δύναται νὰ προστεθῶσι καὶ ἕτεροι, εἴτε ἐν τῇ αὐτῇ διπλωματικῇ πράξει, εἴτε ἐν παραρτήματι αὐτῆς, τὸ ὅποιον δύναται νὰ εἶνε καὶ φανερόν ἄλλα καὶ μυστικόν, οἱ δὲ προστιθέμενοι ὅροι εἶνε ἢ στρατιωτικοὶ ἢ οικονομικοὶ χαρακτῆρος.

Ἐν προκειμένῳ δὲν ἔχομεν λόγον τινὰ ἐπιβάλλοντα νὰ ὑποφιασθῶμεν ὅτι ὑφίστανται στρατιωτικῆς φύσεως ὅροι. Ἀντιθέτως ὅμως εἴμεθα βέβαιοι ὅτι οικονομικοὶ ὅροι πάντως θὰ ὑφίστανται καὶ ὅτι ἡ Ἰταλία εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἡξίωσεν τὴν παροχὴν ἀνταλλαγμάτων. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι δὲν ὑπάρχουν εἰσέτι πληροφωρίαι. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι παρέχεται εἰς τὴν Ἰταλίαν προνόμιον ἀκτοπλοΐας (cabotage) λίαν ἐπωφελὲς διὰ τὴν ἰταλικὴν ἐμπορικὴν ναυτιλίαν.

Θὰ σχολιασθῇ βεβαίως λίαν ζωνρῶς ἐν Ἑλλάδι τὸ γεγονός τῆς ὑπογραφῆς τοιούτων συμφωνιῶν καὶ θὰ προσενησθῇ ἰσχυρὰν ἐντύπωσιν, ἴσως ὅχι ἀμοιβὸν ἀνησυχίας παρὰ τῇ δημοσίᾳ γνώμῃ. Ἀλλὰ καθ' ὅσον δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν ἡ ἑλληνικὴ πολιτικὴ εἶνε ἀνέκαθεν ἐν γνώσει τῶν τελομένων καὶ ὅτι δὲν εἶνε ξένη πρὸς τὰς διεξαχθείσας διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις. Ὑπάρχουν ἤδη πιθανότητες ὅτι μετὰ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἰταλοτουρκικοῦ ἢ ἐπακολουθήσῃ ὑπογραφῇ ἑλληνοτουρκικοῦ συμφώνου δεδομένου ὅτι σχετικαὶ διαπραγματεύσεις διεξάγονται ἀπὸ χρόνον ἰκανοῦ καὶ ὅτι οὐδὲν σοβαρὸν πρόσκομμα ὑπάρχει δυνάμενον

νὰ παρεμποδίσῃ τὸν τυχόν τεματισμὸν αὐτῶν. Γὰρ μετὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν ἐκκρεμῇ ζητήματα οὔτε λίαν σοβαρὰ εἶνε, οὔτε ὑφίστανται ἄλλοι λόγοι συντελοῦντες εἰς παρότασιν τῆς ἐκκρεμότητος αὐτῶν. Ἀρα καθίσταται πιθανότατον ὅτι θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ ὑπογραφή ἑλληνοτουρκικοῦ συμφώνου, ἐκτὸς ἂν παρεμέλθωσιν ἄλλα ἀπρόβλεπτα γεγονότα.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου δέον νὰ ἐπιναλαθῶμεν ὅτι καὶ τὸ ἰταλοτουρκικὸν καὶ τὸ ἑλληνοτουρκικὸν συμφωνοῦν ἀποτελοῦν σταθμοὺς σειρᾶς διπλωματικῶν ἐνεργειῶν, αἵτινες δὲν φαίνονται προσωρισμένοι νὰ λήξωσι διὰ τῆς ἐνδεχομένης ὑπογραφῆς καὶ τοῦ δευτέρου συμφώνου. Ἀπομένει νὰ ἴδωμεν κατὰ πόσον θέλει καταστῇ δυνατὴ ἡ συμφέρουσα ἢ συνολογῆσις ἑλληνοταλικῶν συμφώνων, δεδομένου ὅτι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου μακρὰ διεξήχθησαν συνδιαλέξεις, αἱ ὁποῖαι ἔσχον εὐρυτάτην ἀπήχυσιν ἐν τῷ Τύπῳ. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Μου δέον νὰ συζητηθῇ προσέτι καὶ ἡ πιθανότης τῆς ὑπογραφῆς κοινοῦ τριμεροῦς συμφώνου μετὰ τὴν Ἑλλάδα, Ἰταλίαν καὶ Τουρκίαν, τοῦ λεγομένου Μεσογειακοῦ Συμφώνου. Μὴ προτρέχοντες τῶν γεγονότων καὶ μὴ ἔχοντες σκοπὸν νὰ προβῶμεν εἰς διατύπωσιν οὔτε ὑποδείξεων πρὸς οὐδὲν οὔτε προκαταβολικῶν κρίσεων, δὲν θὰ κάμωμεν λόγον ἐπὶ τοιοῦτου τιμῶς ἐνδεχομένου. Δὲν δυνάμεθα βεβαίως ἢ νὰ πονίσωμεν ὅτι ἡ συνολογῆσις ἑλληνοταλικῶν συμφώνων θέλει ἀποτελέσει γεγονός ἐξ ἴσου εὐνοϊκόν καὶ διὰ τὴν Τουρκίαν καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλὰ πέραν τούτου ἀπέναντι τῶν ἰθύνοντων τὴν ἑλληνικὴν πολιτικὴν, αἵτινες ἔχουσι διαγράψῃ βεβαίως σαφὲς σχέδιον ἐνεργειῶν, οὐδεμίαν οὔτε ἐνθαρρυντικὴν, οὔτε ἀποθαρρυντικὴν, στάσιν δυνάμεθα νὰ τηρήσωμεν. Πολύκεντροι ὑπευθύνως ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπιδείξωσιν εἰς τὸν λαὸν ἀνεὺ ἀναβολῆς τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐνεργειῶν τῶν αὐτῶν ὡς ἐπιστῇ ὁ εὐθεὺς χρόνος. Τότε ὁ λαὸς θέλει συζητῆσαι ἐπ' αὐτῶν.

Αἱ μεταξὺ Σερβίας καὶ Ἰταλίας σχέσεις, αἵτινες πρὸς στιγμὴν ἐνομισθῇ ὅτι ὄχι μόνον ἐπρόκειτο ν' ἀποβάλλουν τὴν παλαιὰν οὐχίτητα ἀλλὰ καὶ νὰ καταστῶσιν αὐτόχρονα ἐγκάρδιοι, παρουσιάζουσιν ἤδη ἀπρόοπτον τροπὴν ἐπὶ τὰ χεῖρα, σοβαρωτάτου χαρακτῆρος. Ἀλλὰ καὶ ἀντιταλικά, ἐκδηλώσεις πρωτοφανοῦς

Ἡ νέα πολιτική κρίσις μιούργησεν εἰς τὴν χώραν ἡ ἐμφάνισις ἐδῆ-
Κρητὸς πολιτευτοῦ, παραπαθεῖσα ἐπὶ μίαν τοῦ
ἐβδομάδα ἔληξε διὰ τῆς ματαιώσεως τῶν σχε-
δίων τοῦ Συνασπισμοῦ ὑπὸ τὸν κ. Ζαΐμην εἰς
τὴν Ἀρχήν.

Ἡ ἐόμβα τὴν ὁποίαν ἔρριψεν ὁ κ. Βενι-
ζέλος πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ κ. Καφαντάρη καὶ
ἀπορροφῶσιν καὶ πάλιν τοῦ κόμματος
Προεδρευτικῶν ἀπὸ τοὺς Φιλελευθέρους, τῶν
κλονίσασα τὴν πλειοψηφίαν κατέστησε συγ-
στατὴν ἀδύνατον τὴν συγκρότησιν πρὸς
Κυβερνήσεως καὶ ἐνεφάνισε τὴν βιωσιμότητα
ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος θὰ διέλυσεν τὴν Βουλὴν
καὶ θὰ ἀνελάμβανε νὰ ἐνεργήσῃ ἐκλογὰς Βου-
λῆς καὶ Γερουσίας πρὸς ἐξασφάλισιν ἰσχυρᾶς
δῆθεν Κυβερνήσεως πράγματι δὲ πρὸς ἀνάδει-
ξιν τοῦ ὡς Προέδρου τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλ'
ὁ πολιτικὸς κόσμος τῆς χώρας ἔδειξε καὶ πάλιν
πόσον αἰσθάνεται ἀναγκαίαν τὴν ὑπαρξίν
τοῦ Κοινοβουλευτικοῦ καὶ πόσον ἀποβαίνει ἀ-
παραίτητος διὰ τὴν περαιτέρω ἡσυχίαν τῆς
χώρας καὶ τὴν πρόδον αὐτῆς ἢ ἀποχὴ τῆς
προξικοπήματα καὶ ἀπὸ νέας ἐσωτερικὰς ἀ-
νωμαλίας. Αἱ γενόμεναι συνεννοήσεις μεταξὺ
τῶν πολιτικῶν ἀρχηγῶν, εἰς ἃς ἐπρωτοστά-
τησαν οἱ κ.κ. Μεταξᾶς, Τσαλδάρης καὶ Μι-
χαλολόπουλος, ἔσχον ἄμεσον ἀποτελεσμα-
... Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν ἐ-
φάνη πρόθυμος εἰς ἀνωμάλους λύσεις, τὰς
ὁποίας εἰσηγεῖτο ὁ κ. Βενιζέλος καὶ ἔδειξε
καὶ ἐμμονὴν εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς παρα-
δόσεις καὶ συνέσιν μετὰ ἀκριβοῦς ἐκτιμήσεως

σοφροσύνης λαμβάνουν χώραν εἰς σερβικὰς
πόλεις, δὲν εἶνε δὲ καθόλου ἀπίθανον νὰ εὐ-
ρεθῶμεν πρὸ ἐκπρόχυνσεως τῶν πραγμάτων
δυναμένης νὰ ἔχῃ ἀπαίσιμα ἀποτελέσματα. Ἡ
ἐπιβεβλημένη, λόγῳ τῆς σοβαρότητος τῆς
καταστάσεως, ἐπιφυλακτικότης δὲν ἐπιτρέπει
τὴν διατύπωσιν προβλέψεων ἢ κρίσεων ἐπὶ
τοῦ προκειμένου. Ἐνεκα τούτου μετὰ δισταγ-
μοῦ ἀποβλέπομεν πρὸς τὸ ἀναγγελλθὲν γεγονός
ὅτι ἡ Ἰταλία ἠξίωσεν ἄμεσον ἱκανοποίησιν ὑ-
λικὴν καὶ ἠθικὴν.

PROBUS

τῶν πραγμάτων. Ἀρνηθεὶς νὰ δώσῃ τὴν διά-
λυσιν τῆς Βουλῆς πραξικοπηματικῶς εἰς ἐ-
ξωκοινοβουλευτικούς δολιτικούς ἄνδρας, ἔ-
δωκε τὴν λύσιν, ἣν καὶ ἡ Βουλὴ καὶ ὁ πολι-
τικὸς κόσμος ἐδέχθησαν, ὡς ὁρθὴν καὶ κατέ-
στησεν οὕτω, ἀδύνατον τὴν ἀναρρίχσιν τοῦ
κ. Βενιζέλου εἰς τὴν Ἀρχήν, ἀποτρέψας τὴν
ἐναρξίν νέων πραξικοπημάτων καὶ νέων ἐρί-
δων. Ἡ περίοδος τῆς ἀνατροπῆς παρήλθε καὶ
τὸ πνεῦμα τῆς νομιμοφροσύνης, τὸ οὐκ οὐκ ἤρ-
χισεν ἐπικρατοῦν, ἐπεβλήθη γενικῶς καὶ ἡμ-
πόδισε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν σχεδίων τοῦ κ. Βε-
νιζέλου, ὅστις γυνωθεῖς εὐπρεπῶν πολιτι-
κῶν στελεχῶν, καὶ περικυκλωθεὶς καὶ πάλιν
ἀπὸ τῆς ἐρείπιας τῆς Βενιζελικῆς φαυλοκρατίας
καὶ τῶν ἐπικίνδυνον ἀνατροπῶν τῶν πάντων κ.
Παπαναστασίου ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς πρόσφυ-
γας κυρίως πολιτευομένους, ἐνεφάνισε νέου
τύπου συμμορίαν, ἀντιτιθεμένην πρὸς τὸ σύν-
ολον τοῦ ὅλου πολιτικοῦ κόσμου καὶ τῶν δύο
πρατάξεων καὶ ἐπηγγέθη ὅτι δι' αὐτῆς θὰ
καταστήσῃ «ἀγνώριστον» τὴν Ἑλλάδα μετὰ
μίαν πενταετίαν, ὅπως οὕτως τὴν μετέβαλεν
εἰς ἐρείπια καὶ εἰς οἰκονομικὰ συντρίμματα
μετὰ δεκάτῃ πάλιν, εἰς ἣν μετεχειρίσθη πᾶ-
σαν ἀτιμίαν καὶ πᾶσαν δολοπλοκίαν πρὸς ἐ-
ξόντωσιν τῶν ἀντιπάλων, ὧν δὲν ἐφείσθη,
φθάσας καὶ μέχρι τοῦ τουφεκισμοῦ τῶν !

* * *

Ἐν μέσῳ τῆς πολιτικῆς κρίσεως, ἥτις ἐ-
δημιουργήθη ὑπὸ τῆς νέας Βενιζελικῆς συμ-
μορίας, ἀνεκινήθη καὶ πάλιν τὸ καθεστωτικὸν
ζήτημα. Εἰς μίαν συνάντησιν τοῦ κ. Βενιζέλου
καὶ τοῦ κ. Μεταξᾶ παρὰ τῷ Προέδρῳ τῆς Δη-
μοκρατίας ὁ κ. Βενιζέλος παρετήρησεν ὅτι
ὁ ἀνασχηματισμὸς τῆς Κυβερνήσεως προσκό-
πτει εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὑφισταμένου ἐκκρε-
μοῦς τοῦ πολιτικοῦ προβλήματος, δὲν δύνα-
ται αὕτη νὰ στηριχθῇ ἐπὶ τῆς πλειοψηφίας
τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος, ὡς Βασιλόφρονος, καὶ
πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι μόνον εἰς δημοκρατι-
κὴν πλειοψηφίαν πρέπει νὰ βασισθῇ. Διὰ τοῦ-
το ἠξίωσεν ὅπως τὸ Λαϊκὸν Κόμμα δηλώσῃ
ὅτι αἶρει τὰς ἐπιφυλάξεις του ἐπὶ τοῦ Πολι-
τεύματος καὶ τότε οὐδεμία ἀντικοινοβουλευτι-
κότης δύναται νὰ ὑπάρξῃ εἰς τὴν λύσιν τῆς
κρίσεως. Τὴν πρότασιν ταύτην ἀνέλαβε νὰ

μεταβιβάσῃ εἰς τὸν κ. Τσαλδάρην ὁ κ. Μετα-
ξᾶς, ὅστις ὄντως τὴν νύκτα τῆς παρελθούσης
Πέμπτης ἀνεκοίνωσε ταῦτα εἰς τὸν κ. Τσαλ-
δάρην. Μετὰ τὴν πλήρη ἀπόρριψιν τῆς προ-
τάσεως ὑπὸ τοῦ Λαϊκοῦ Κόμματος ἐξεδόθη
συναφῶς τὸ ἀκόλουθον ἀνακοινωθέν :

«Παρὰ διαφόρων προσώπων καὶ κατὰ ταύ-
την τὴν ἐσπέραν εἰδικῶς παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ
τοῦ κόμματος τῶν Ἐλευθεροφρόνων κ. Με-
ταξᾶ ἐδηλώθη εἰς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Λαϊκοῦ
Κόμματος κ. Τσαλδάρην ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος
ἐδήλωσεν ὅτι «ἐὰν τὸ Λαϊκὸν Κόμμα δηλώ-
σῃ ὅτι θεωρεῖ ὀριστικῶς τερματισθέντα τὸν
καθεστωτικὸν ἀγῶνα, ὁ κ. Βενιζέλος ἀποσύ-
ρεται ὀριστικῶς τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς ἀρχη-
γίας τοῦ κόμματός του καὶ ἀναχωρεῖ διὰ παν-
τός ἐξ Ἑλλάδος».

Αἱ γνώμαι τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Λαϊκοῦ Κόμ-
ματος ὡς πρὸς τὸ καθεστωτικὸν ζήτημα εἶνε
πολὺ γνωσταί, κατ' ἐπανάληψιν δηλωθεῖσαι,
κατὰ τὰς ὁποίας τὸ Πολιτειακὸν ζήτημα δὲν
εἶνε οὔτε ζήτημα δηλώσεως, οὔτε ἐνεργειῶν,
εἴτε ἀτόμων, εἴτε ἐνὸς κόμματος, ἀλλ' ὅτι
τὰ Πολιτεύματα ἐξαρτῶνται ἀποκλειστικῶς
καὶ μόνον ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ λαοῦ καὶ διὰ
τῆς θελήσεως ταύτης δημιουργοῦνται καὶ στη-
ρίζονται. Σχετικῶς δὲ πρὸς τὰς κατὰ τὰ ἀ-
νωτέρω δηλώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς συν-
τάκτην ἐσπερινῆς ἐφημερίδος ἐρωτήσαντα αὐ-
τὸν ὁ κ. Τσαλδάρης ἀπήντησεν, ὡς καὶ εἰς
ταύτην ἀνεγράφη, ὅτι τὸ Λαϊκὸν Κόμμα κατ'
ἀρχὴν δὲν καταρρίπτει εἰς τὸ ἐπίπεδον τοῦ
«παζαρεύματος» τὸ Πολιτειακὸν ζήτημα. Ἐ-
χον δὲ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅς ἐπαναληφθέντος διη-
λώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου περὶ ἀποχῆς ἐκ τῆς
πολιτικῆς, δηλώσεις ὅμως εἰς ἃς δὲν ἐνέ-
μεινεν αὐτὸς, εἶνε ὑποχρεωμένον νὰ μὴ ἀπο-
δώσῃ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν δέλωσιν τοῦ ἀρ-
χηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων τὴν βαρύτητα, ἥτις
ἐμπρέπει εἰς τόσον ἐπισήμως διατυπωμένην
πρότασιν ἐκ μέρους πολιτικοῦ διακυβερνήσαν-
τος ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν τὴν χώραν.

Ἡ κατηγορηματικὴ αὕτη δέλωσις τοῦ Λαϊ-
κοῦ Κόμματος ἔσχεν ἄμεσον ἀντίκτυπον. Ὁ
κ. Βενιζέλος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ
τῆς προτάσεώς του καὶ ἠναγκάσθη νὰ σιω-
πήσῃ. Πρὸς λύσιν ὅμως τῆς κρίσεως καὶ με-
ταξὺ τῶν Βενιζελικῶν σχεδίων, ὁ κ. Με-
ταξᾶς ἐδέχθη, μετὰ συνομιλίαν πρὸς τοὺς
κ.κ. Βοζίκην καὶ Τσαλδάρην, νὰ τύχῃ ἡ

Κυβέρνησις τοῦ Συνασπισμοῦ τῆς ὑποστηρί-
ξεως τῶν Φιλελευθέρων ἐν τῇ Βουλῇ καὶ
οὕτως νὰ σχηματισθῇ καὶ πάλιν ἡ Κυβέρνησις
ὑπὸ τὸν κ. Ζαΐμην, ἥτις ἀνεῖ νέας ὁρμηώ-
σεις ἀπεφάσισε νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν Βουλὴν
τὴν Πέμπτην 31ην Μαΐου. Ἐν τῷ μεταξύ
ὁ κ. Καφαντάρης συνεκέντρωσε 39 καὶ ἕνα
ὁπαδοὺς, συμπήξας ἴδιον κόμμα ὑπὸ τὸ ὄνομα
Προεδρευτικὸν καὶ ἀφήσας εἰς τὸν κ. Βενιζέ-
λον τοὺς ἀποβλήτους τῶν Βενιζελικῶν κομ-
μάτων καὶ τοὺς πρόσφυγας.

* * *

Δὲν ἠσύχασεν ὅμως ὁ Κρῆς πολιτευτὴς,
μετὰ τὴν ἥτταν τὴν ὁποίαν ὑπέστη. Ἀφ' ἐ-
νὸς συνηγήθη μετὰ τοῦ κ. Κονδύλη καὶ τοῦ
Παπαναστασίου εἰς μακρὰς συσκέψεις πρὸς
ὑπονόμους τῆς Κυβερνήσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ
συνεκάλεσε τοὺς φιλελευθέρους ὁπαδοὺς, ἀπο-
κληθέντας ἀγγέλους εἰς τὴν Λέσχην τῶν
καὶ προέβη εἰς δηλώσεις, αἵτινες πιστοποιοῦν
τὸν ἄλλοπροσαλισμὸν τοῦ ἀνδρὸς καὶ τὴν
πλήρη τοῦ χαρακτῆρος του ἐκδήλωσιν. Ὁ κ.
Βενιζέλος ὅχι μόνον ἐπήνεσε τὸν κ. Κουν-
τουριώτην διὰ τὴν δοθεῖσαν λύσιν εἰς τὴν
κρίσιν, τὴν ἐπελθούσαν παρὰ τὰς προσπάθειάς
του, ὥσπερ τοὺς φίλους του νὰ μὴ ψηφίσουν
τὴν Κυβέρνησιν, ὅτι δὲν τὴν εἶχον ψηφίσῃ,
διὰ νὰ καταστήσῃ δυσχερῆ τὴν θέσιν τῆς.
Τέλος ἀφοῦ ἀνέθεσε τὴν διεύθυνσιν τοῦ κόμ-
ματος τῶν Φιλελευθέρων εἰς τὸν κ. Σοφοῦ-
λην ἐν τῇ Βουλῇ, ἐτόνισεν ὅτι θὰ θέσῃ προ-
θεσίαν εἰς τοὺς Βασιλικούς ν' ἀναγνωρίσουν
τὴν Δημοκρατίαν, ἄλλως ἢ δέλωσις τοῦ ὅτι
ἀναχωρεῖ ἐξ Ἑλλάδος ἀπονεῖ !

Ἐννοεῖται ὅτι εἰς τοιαύτας μαυρίας οὐδε-
μία ἐδόθη ἐπίσημος ἀπάντησις, αἱ ἐφημερί-
δες ὅμως «Πρωΐα» καὶ «Καθημερινή» διὰ
ζωηρῶν άρθρων ἐτόνισαν ὅτι οὐδεμία δέλωσις
πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ καὶ ἂν γίνῃ δεσμεύει τὸν
Βασιλόφρονα πληθυσμὸν τῆς χώρας ἀπέναντι
οὐδενὸς καὶ ὅτι τὸ Πολίτευμα θὰ γίνῃ, σύμ-
φωνα μετὰ τὴν γνώμην τοῦ ἑλληνικοῦ Λαοῦ,
ὅταν οὗτος ἐλευθέρως ἐκδηλώσῃ τὸ φρόνημά
του καὶ τὰς πεποιθήσεις του.

* * *

1-6-1928

Ἡ ἐμφάνισις τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν
Βουλὴν προκάλεσε μακρὰν συζήτησιν, τὴν
ἐπὶ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ὁ-
σον καὶ ἐπὶ τῶν πρακτικῶν. Ὁ κ. Τσαλδάρης

ρης εξήγησε ν' αναβληθῇ ἡ κύρωσις τῶν πρακτικῶν διὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως, ἵνα καὶ παρατηρήσεις τινὰς, ἐφόσον προέχον ἔμα πρὸς συζήτησιν εἶνε ἡ λύσις τῆς κρίσεως. Οἱ Φιλελεύθεροι, θέλοντες νὰ δημιουργήσουν ἀφορμὰς πρὸς ἀνατροπὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἐδήλωσαν διὰ τοῦ κ. Σοφούλη, ὅτι θεωροῦν τὴν ἀναβολὴν τῆς κυρώσεως τῶν πρακτικῶν καὶ τὴν τροποποίησιν αὐτῶν, ὡς μορφήν κατὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς. Ἡ ἐπακολούθησας ψηφοφορία, καθ' ἣν ἐψήφισαν 130 ὑπὲρ τοῦ κ. Σοφούλη καὶ 65 κατ' αὐτοῦ, συνετέλεσεν ὥστε ν' ἀποτραπῇ ἡ νέα ἀφορμὴ ὑπονομιέσεως τῆς Κυβερνήσεως. Ἀμέσως κατόπιν ὁ κ. Ζα-ΐμης ἀνέγνωσε τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, αἵτινες ἔχουσιν οὕτω :

«Α. ΖΑΪΜΗΣ (Πρόεδρος Κυβερνήσεως). Εὐθὺς ὡς ἀπεχώρησε τῆς ἡγεσίας τοῦ κόμματος τῶν Προοδευτικῶν Φιλελευθέρων, ὁ κ. Καφαντάρης ὑπέβαλε τὴν ἀπὸ τῆς θέσεως ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν παραίτησίν του, τοῦθ' ὅπερ συνεπλήγετο ὡς εἰκὸς τὴν παραίτησιν ὁλοκλήρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

Μετὰ τὴν γενομένην διευκρίνησιν τῆς καταστάσεως τοῦ κ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας μὴ ἀποδεξαμένου τὴν παραίτησιν, ἡ Κυβέρνησις, ἣν ὑπεστήριξατε ἀπὸ τοῦ καταρτισμοῦ τῆς, ἐκρίνεν ἐνδεδειγμένον νὰ προσέλθῃ πάλιν ἐνώπιον ὑμῶν.

Γνωστὰ εἰσὶν ἐκ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς ἐν τῇ Ἀρχῇ Κυβερνήσεως καὶ τῶν δύο προκατόχων αὐτῆς, τὰ θέματα περὶ ἃ ἠσχολήθημεν ἐπὶ ἐν καὶ ἡμῶν ἡμερῶν.

Χάρις δὲ εἰς τὴν συνδρομὴν ὑμῶν, κύριοι Βουλευταί, μέγα μέρος τοῦ προγράμματος ἐξετελέσθη ἤδη.

Ἐκ τοῦ ὑπολειπομένου δ' ἔτι πέποιθεν ἡ Κυβέρνησις ὅτι θὰ δυνηθῇ, τῇ εὐμενείᾳ ὑμῶν συνδρομῇ, νὰ φέρῃ εἰς πέρας ἄξιον λόγου μέρος κατὰ τὸ βραχὺ, μέχρι τῶν διακοπῶν τοῦ θέρους χρονικὸν διάστημα.

Τὰ μέτρα δὲ αἵτινα ἔχει ὑπ' ὄψιν ἡ Κυβέρνησις εἰσὶ κατὰ πρῶτον λόγον ἡ ἐπιμήφιστος τοῦ Νόμου περὶ Γερουσίας ὡς καὶ τῶν Νόμων περὶ δανείου ὁδοποιίας καὶ περὶ ἐκτελέσεως ὑδραυλικῶν ἔργων ἐν Θεσσαλίᾳ, Μακεδονίᾳ, Ἠπείρῳ καὶ ἀλλαχού τοῦ Κράτους, τοῦ Νόμου περὶ ἐδρεύσεως Γεωργικῆς Τραπέζης, πρὸς τοῦτους δὲ τῶν Νόμων τῶν κυρούμενων τὰς μετὰ ξένων κρατῶν συμβάσεις καὶ συμφωνίας, ὡς καὶ τῶν μέτρων τῶν συνδεομένων ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μετὰ

τῆς οἰκονομικῆς ἐξυγιάνσεως τῆς Χώρας καὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ὀφειλομένην ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀγωγὴν εἰς τοὺς σεισμοπαθεῖς καὶ πλημυροπαθεῖς πληθυσμοὺς.

Ἐν ἡ περιπτώσει ὁ ὑπολειπόμενος μέχρι τῶν θεραινῶν διακοπῶν χρόνος δὲν ἐπαρκέσῃ διὰ τὴν ἐπιμήφισιν τῶν ἄνω μέτρων, ἡ Κυβέρνησις θὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ, προκειμένου περὶ τινῶν ἐξ αὐτῶν, εἰδικήν, συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 77 τοῦ Συντάγματος, ἐξουσιοδοτήσιν πρὸς ἐκδοσὶν Νομοθετικῶν Διαταγμάτων κατὰ τὴν ἀπουσίαν τῆς Βουλῆς.

Δὲν παραλείπει, κύριοι Βουλευταί, ἡ Κυβέρνησις ὅπως ἐπαναλάβῃ καὶ σήμερον, ὅτι ἡ ἐπίσπευσις τῆς δίκης τῶν ἀδικημάτων τῆς δικτατορίας ἀποτελεῖ ἐνδεδειγμένην μέριμναν, τῆς ὁποίας τὴν σημασίαν δὲν δύναται, φρονούμεν, νὰ παρίδῃ οὐδὲ νὰ ὑποτιμῇ ἡ Βουλὴ, ἐκτελοῦσα τὸ δικαστικὸν αὐτῆς ἔργον.

Ἡ Κυβέρνησις ἐν τῇ ἀπορίθῃσι ὅτι ἡ Βουλὴ ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγκρίσεως τῶν μέτρων, αἵτινα ἀνέφερε καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ συντελεσθῇ εἰς τὴν εὐόδωσιν καὶ τοῦ τμήματος τούτου τοῦ ἔργου ἡμῶν, παρακαλεῖ ὑμᾶς, κύριοι Βουλευταί, ὅπως, εὐαρεστούμενοι, ἀνανεώσῃτε διὰ τῆς ψήφου ὑμῶν τὴν πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῶν.

Ἐπὶ τῶν δηλώσεων τούτων τῆς Κυβερνήσεως προσεκήληθον ζωηρὰ συζητήσεις. Ὁ κ. Σοφούλης, ὡς διευθύνων τὸ κόμμα τῶν φιλελευθέρων, ἐδήλωσεν ὅτι αἱ δηλώσεις τῆς κυβερνήσεως τυγχάνουν τῆς ἐγκρίσεως τοῦ φιλελευθέρου κόμματος, προσέβη δὲ εἰς νύξεις περὶ τῆς ἀναλήψεως τῆς ἀρχηγίας τοῦ κόμματος τούτου ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου. Ὁ κ. Τσαλδάρης κατέκρινε τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐδημιουργήθη ἡ κρίσις, ὡς ἀντικοινοβουλευτικὸν καὶ ὁ κ. Παπαναστασίου, βάλλων πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ἵνα δημιουργήσῃ ζητήματα καὶ ὑπονομιέσῃ τὴν θέσιν τῆς κυβερνήσεως, ἀνεκίνησε καὶ τὸ καθεστωτικὸν καὶ ἐπεχείρησε νὰ θέλῃ τὸν κ. Καφαντάρην διὰ τὴν προσωπικὴν του εὐθιμίαν καὶ τὸν κ. Μεταξᾶν διὰ τὴν πολινοφδίαν του. Μετὰ σύντομον ἀπάντησιν τοῦ κ. Μεγαλακοπούλου, ὑπεραικυνθέντος τῆς κυβερνήσεως, ἡ συνεδρίασις ἐλύθη, διὰ νὰ συνεχισθῇ καὶ πάλιν ἡ συζήτησις, ὅποτε θὰ τύχῃ ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Βουλῆς. Γενικῶς ὅμως ἡ συζήτησις ἡ διεξαχθεῖσα κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, ὑπῆρξε καὶ ἄτονος καὶ

ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΡΙΣΙΝ 1915-1918

ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ ΜΑΡΙΟΥ ΚΑΡΑΤΣΙΟΥΔΑ

Η ΑΝΑΜΙΞΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ ΚΑΙ Η ΔΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΣΥΜΜΑΧ. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΑΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγούμενου)

Ἐκθέτων ὁ Ἰταλὸς συγγραφεὺς τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐπετεύχθη ἡ ἐφαρμογὴ τῆς συμφωνίας Μπενναζέ προσθέτει :

«Ὀλίγον μετὰ ταῦτα, ὁ Γάλλος πρεσβευτὴς ἐκτεθεὶς μετὰ τοῦ Βενιζέλου ἠκολούθησε πολιτικὴν ἐντελῶς ἀντίθετον, τῆς ἀκολουθουμένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως του. Ἰδοὺ λοιπὸν διὰ ποῖον λόγον ἡ προσπάθεια τοῦ Μπενναζέ δὲν ἀπέφερε καρπὸς : «Ὁ Μπενναζέ διηστῆναι ὅτι ὅταν αὐτὸς ἀνεχώρῃ, τὸ ἔργον του θὰ ἐσπορίλλιζετο ὑπὸ τῶν συμμάχων πρεσβευτῶν, δυσηρησθημένων ἐκ τῆς ἐπιδράσεώς του, ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἰδίᾳ. Ἡ πρεσβεία μας ἤδη εἶχε δώσει τὰς ἐντολάς τῆς καὶ ὁ ἡμιεπίσημος «Ἀγγελιοφόρος τῶν Ἀθηναίων» (Messager d'Athenes) εἶχεν ἀναλάβῃ τὴν ἐκστρατείαν» (βιβλίον τοῦ ναυάρχου Νταρτίζ ντὶ Φουρνέ, σελ. 174). Περιεργότερον ἀκόμη εἶνε τὸ λεγόμενον ὑπὸ τοῦ ναυάρχου ὅτι : «Ὁ ὑπουργὸς τῶν Ναυτικῶν ἐφάνη ἀγνοῶν τὰς φρονίμους εἰσηγήσεις τοῦ κ. Μπενναζέ, ὁ ὁποῖος δὲν ἦλθεν εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν... Ἐξωθούμενος ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις ναυτικοῦ ἀκολούθου Ροκ-

φέγ, ἐπέμενεν εἰς τὴν τακτικὴν του, τῶν ἀξιώσεών του, ἄνευ ἐπιδείξεως κλασσικότητος τινος, ἄνευ ἀνταλλαγμάτων...»

Μοῦ φαίνεται ὅτι οἱ λόγοι αὗτοι τοῦ Γάλλου ναυάρχου δίδουν τὴν πληρεστέραν ἐπίθεσιν τῶν ὅσων ἐλέγχθησαν ἀνωτέρω, κατόπιν μελέτης τῶν γεγονότων.

Ὁ τύπος τῆς Ἀντάντ, πάντοτε καλῶς πληροφορημένος, μετὰ τὴν ἀποστολὴν γαλλικῶν τινῶν δυνάμεων εἰς τὴν Κατερίνην (6 Νοεμβρίου) ἰσχυρίζετο ὅτι τοῦτο ἐγένετο διότι ἡ Κατερίνη ἦτο φωλεὰ γερμανικῆς κατασκοπείας !

Ἐν τῷ μεταξῷ, ὁ ναύαρχος Νταρτίζ ντὶ Φουρνέ ἐπέδιδε νόταν τῆς ὁποίας ἤξιον τὴν ἄμεσον ἀποδοχὴν καὶ διὰ τῆς ὁποίας παρείχε τὴν πληροφορίαν, ὅτι διὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν ἐπίβλεψιν ἐναντίον τῶν υποβρυχίων, θὰ κατελάμβανε τὰ ἐλληνικὰ ἐλαφρὰ πλοῖα — τὰ ὁποῖα ἤδη εὕρισκοντο ἠγκυροβολημένα εἰς τὸ Κερατσίνι — καὶ θὰ ὕψωνεν εἰς αὐτὰ τὴν γαλλικὴν σημαίαν. ὁ ἐλληνικὸς Ναύσταθμος ἐπρεπε νὰ διατεθῇ διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν πλοίων.

Πράγματι, τὴν 7ην Νοεμβρίου ἡ γαλλικὴ σημαία ὑψώθη ἐπὶ δεκαπέντε ἐλληνικῶν ἀντιτορπιλικῶν καὶ τορπιλικῶν καὶ ὁ Ναύσταθμος τῆς Σαλαμίνος κατελαμβάνετο ὑπὸ συμμαχικοῦ ἀποσπάσματος. Ἡ Ἑλλὰς διεμαρτυρήθη, χωρὶς τίποτε ἄλλο νὰ πράξῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν φερόν αὐτὴν οἱ βενιζελικοὶ ἔμειναν ἀπογοητευμένοι αἱ σχέσεις μετὰ τὴν Ἀντάντ ἦσαν ὅπως πρὶν.

Τὴν 13ην Νοεμβρίου (31 Ὀκτωβρίου), ἄνευ οἰουδήποτε ἐπεισοδίου ἤρχισε τὰς ἐργασίας ἡ Βουλὴ, ἡ ὁποία, τῇ συγκαταθέσει τῆς Ἀντάντ ἀπὸ τῆς 2ας Σεπτεμβρίου ἀνέβαλε τὴν προκήρυξιν νέων ἐκλογῶν δι' εὐθετώτερον χρόνον. Τοῦτο ἐγένετο διότι οἱ Γάλλοι

Κ.

και οι βενιζελικοί είχαν πεισθή ότι ή διενέργεια νέων εκλογών δεν θα είχε αποτελέσματα ευνοϊκά δια τους βενιζελικούς. Παρ' όλα αυτά, οι Γάλλοι και οι βενιζελικοί άμα τη συγκλήσει της Βουλής έσπευσαν να επαναλάβουν την θεωρίαν του Βενιζέλου ότι ή Βουλή αυτή ήτο παράνομος. Ο Γκωβλιν μάλιστα, έσπευσε να διαφύση ότι ή Αντάντ επέτρεψε να μη διαλυθή ή Βουλή, και διετάθη ότι ή Αντάντ επέτρεψε, χωρίς να διαμαρτυρηθή, να συγκληθή ή Βουλή αυτή, αλλά προσέθετεν ότι κατόπιν αυτού—εις αντίλλαγμα—ο ναύαρχος Φουρνέ—έπέδωσε την υπό ήμερομηνίαν 17 Νοεμβρίου νέαν νόταν του, όπως θα ιδώμεν: «το τίμημα της συγκαταστάσεώς μας».

Κατά τας ημέρας αυτές ο Γάλλος ύπουργός των Στρατιωτικών Ρόκ (εις άλλος αντιπρόσωπος της Γαλλίας) κατέφθασεν εις την Θεσσαλονίκην διά να ενεργήση επιθεώρησιν (όλοι αυτοί αι επισκέψεις εσήμαινον ότι οι επίσημοι κύκλοι ήσαν ολίγον ικανοποιημένοι από το έργον του Σαράιγ, αλλά δεν ετόλμων εισέτι να το όμολογήσουν, διότι εν Γαλλία εφθάναν μέχρι του στρατού. Ο Σαράιγ, έπρωστατεύετο υπό του ριζοσπαστικού κόμματος, το όποιον δεν επέτρεπε να θιγής ο στρατηγός· και πλέον ή άπαξ ο συνάδελφός του και φίλος του κατώρθωσε να τον σώση).

Επιστρέφων εκ Θεσσαλονίκης την 14ην Νοεμβρίου, ο στρατηγός Ρόκ, ήλθεν εις Αθήνας και έσχε συνομιλίαν μετά του Βασιλέως Κωνσταντίνου, εκ της οποίας απέχουσεν ευμενή εντύπωσιν. Κατόπιν των συνομιλιών μετά των διαφόρων αντιπροσώπων της Αντάντ και μετά του ναύαρχου Νταρτζ ντ' Φουρνέ, ο στρατηγός Ρόκ συνεκεφαλάωσε μίαν σειράν διακοινώσεων αι όποιαί θα έπεδίδοντο εις την Ελλάδα, δύο κατά την 15ην Νοεμβρίου και μία κατά την 16ην Νοεμβρίου.

Διά της πρώτης, λέγει ο ναύαρχος Φουρνέ, ήξιούτο ή παραχώρησις 500 σιδηροδρομικών βαγονίων προς χρήσιν του στρατού της Ανατολής.

Η δευτέρα, θεσπιόι ο Ρόκ, καθώριζε ουδέτεράν ζώνην μεταξύ Μακεδονίας και Θεσσαλίας. Εκ της ζώνης αυτής θα απέσύροντο τα ελληνικά στρατεύματα, τόνον τα βασιλικά, όσον και τα επαναστατικά.

Η τρίτη διακοινώσις, ή και σοβαρωτέρα, απέδέχετο τας αποδείξεις της ευμενούς διαθέσεως τας οποίας έδωσεν ή Ελλάδα, τινές μάλιστα των όποιων ήσαν «πολυτιμώταται». Παρετήρει όμως ότι το Δ' Σώμα Στρατού παρεδόθη εις τους έχθρους μετά ύλικού πολέμου—ήξιού δια την αποκατάστασιν της ισορροπίας την παραχώρησιν εκ μέρους της Ελλάδος 16 πεδινών πυροβολαρχιών, μετά 1000 έλημάτων δι' έκαστον πυροβόλον· ισαρίθμους όρεινάς πυροβολαρχίας· 40.000 όπλα Μάνλιχερ μετά 220 φυστηγίων δι' έκαστον όπλον· 140 μυδραλλιοδόλα μετ' αναλόγων πολεμοφοδίων και 40 φορητά αυτοκίνητα.

Αφού έδωσε το σύνθημα της ενάρξεως, ο στρατηγός Ρόκ ανεχώρησεν εξ Αθηνών και μετέβη εις Ιτέαν μετά του στρατηγού Μπουσκιέ. Τόν θαυμάσιον αυτόθι όρμον τον εύρε κατάλληλον διά την εγκατάστασιν ναυτικής βάσεως. Άνευ άλλης διαδικασίας διετάξε την έναρξιν των εργασιών διά την βάση, ή οποία θα συνεδέετο μετά της σιδηροδρομικής γραμμής, διά της βελτιώσεως μιάς όδου ύφισταμένης κατά μήκος του Ολύμπου. Ο ναύαρχος Φουρνέ, λέγει· ότι όταν έ πληροφορήθη έμμέσως την τοιαύτην απόφασιν του ύπουργού, διέταξε την άμεσον έναρξιν των σχετικών εργασιών, χωρίς να ζητήση την προς τούτο άδειαν της ελληνικής Κυβερνήσεως. «Όπως εις την Κέρκυραν, λέγει ο Γάλλος ναύαρχος εις το βιβλίον του, όπως εις το Αργιστόλι, το καλλίτερον θα ήτο να έθέταμεν την Ελλάδα πρό τετελεσμένου γεγονότος».

Και έπειτα ή Αντάντ διετίνετο ότι έπολέμει υπέρ του δικαίου, εναντίον της βίας!

Εις τας δύο πρώτας διακοινώσεις ή ελληνική κυβέρνησις απήντησεν αποδεχομένη, εις την τρίτην απήντησεν άρνητικώς.

Πρέπει να σημειωθή ότι, άφ' ής στιγμής ήρχισε να γίνεται λόγος περί παραχώρησεως ύλικού πολέμου εις την Αντάντ, οι πρεσβευταί των κεντρικών δυνάμεων διακοινώσαν εις την ελληνικήν κυβέρνησιν ότι θα έθεώρουν τούτο ως παραβίασιν της ουδετερότητος (11 Νοεμβρίου). Πάραυτα ή Αντάντ εξέητησε παρά της ελληνικής κυβερνήσεως την απέλασιν των έχθρων διπλωματών.

Εις το προσεχές ΤΑ ΝΟΕΜΒΡΙΑΝΑ

ΑΝΑ ΤΑΣ ΚΥΚΛΑΔΑΣ

Η ΣΕΡΙΦΟΣ

Το ωραιότερον χωρίον της νήσου Κένταρχοι.—Η μεγάλη άντη του Δειβαδίου.—Αί μεταλλευτικαί εργασίαι και οι όρυμοι των.—Ο άρχαίος ελληνικός Ψαρός πύργος.—Το Μεγάλο Δειβάδι και ο Κουταλάς.—Το μεταλλικόν άντρον Σπηλιά του Κοράκου.—Το Κάσιρον της Γρηάς.—Το Όρος και το χωριουδάκι Ραμος.

Γ'

Άρκετά άμαλός ο εκ της μανής δρόμος άνατολικώς προς το χωρίον Κένταρχον (Καλίτσον,) απέχον τρία τέταρτα. Διερχόμεθα από πολλὰς δρύς, εμφαντικώτερας έδειξεις περί παλαιού δάσους, κάτωθεν των όποιων πηγάζει ύδωρ. Μετά ή εκκλησία της Παναγίας της Σκοπινής. Θέα εκειθεν της Άνδρου και της Σύρου. Πολλοί κλιμακωτοί κριθαροί μέχρι της θαλάσσης κάτω. Εις κάθε κατοφερικήν ρευματίσαν μικρά βλάστησις και καλαμώνες. Κείται το χωρίον Κένταρχος, το χαριέστερον της Σερίφου ένεκα της πολλής βλάστης του, εις πλαγιάν όρους με άνδηρα, ένθ' είνε κατάφυτος ή μακρά βαθεία ρευματιά του εκβάλουσα εις τον κάτωθεν όρμίσκον του Κεντάρχου, όπου άμμουδίτσα. Έ-

χομεν έδώ έδαφικάς απόψεις της Άναργού. Μόλις άριθμεί το χωρίον τεσσαράκοντα οικήματα με τινα μαγαζάκια. Πρόσχαρον του, όπως και αι μορφαί των κατοίκων του. Σας προσκαλούν αι γυναίκες να πάρετε πατηρι νερού με κουταλιάν βυσίνου εις τα άπλα σπιτάκια. Άρκετά τα πηγαιά ύδατα, εις τα όποια όφείλονται ή καλή ολίγη κηπεία και τα πολλά ύποφοβρα δένδρα, βυσινίες, άχλαδιές, μυγδαλιές, συνιές. Προσθέτων άμπελάκια τον ιδιόν των δροσερόν πράσινον τόνον. Εκ του χωρίου πορεύεται ή όδός ύψηλά από την θέσιν Σταυρός εις την Χώραν διά των Κήπων, όπου χειμάρρος ρέων όρμητικώς τον χειμώνα, επικρατεί δε ή δοξασία, ότι κατοικούν εις τούτον νεράιδες, ίσως εκ των κατατροφών, τας οποίας προξενεί.

ΣΕΡΙΦΟΣ.—Άποψις του χωριουδίου Καλίτσος (Κένταρχος) (Φωτ. "Αττικού,)

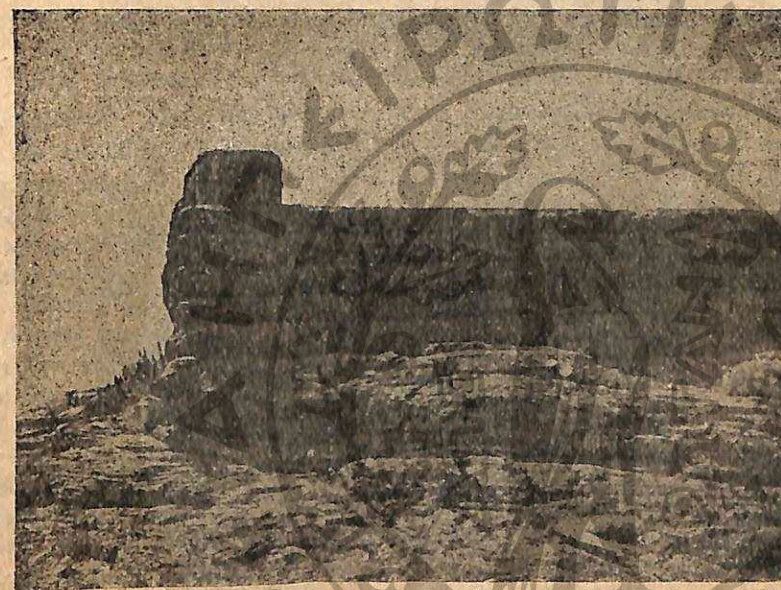
ἄταν πλημμυρίζει. Ἐκείθεν περνᾷ ἀπὸ τὴν πηγὴν τῆς Πλαγιάς, ἥς τὸ ὕδωρ διωχτεῖται εἰς τὴν Χώραν, καὶ καταλήγει εἰς τὴν συνουκίαν τῆς Λαγκαδῆς. Ἡ κατ' εὐθείαν ἀτραπὸς πρὸς τὸ Λειβάδι κάτω διχάζεται τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν Χώραν εἰς τὸν ἅγιον Στέφανον καὶ κατέρχεται εἰς τοῦτο διὰ τῆς διατηρούσης τὸ θέρος ἐπικίνδυνα λιμνάζοντα πράσινα ὕδατα ρευματίας Λιανοδροχίας. Τὰ βλέπει τις καὶ σκέπτεται πόσον εὐκόλος θὰ ἦτο ἡ ἐξαμάλυνσις τῆς κοίτης ὅχι διὰ τῆς δυνάμεως ἀρχαίου ἡμιθέου, ἀλλὰ διὰ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας τῶν κατοίκων, οἱ ὅποιοι θὰ ἐσώζοντο ἐκ τῆς ἐλονοσίας. Κάτω εἰς τὸν κάμπον τοῦ Λειβαδίου φύονται λύγιοι, βάτοι, ροδοδάφναι, φραγκοσυκαὶ, συκαὶ, μορέαι, καλαμῶνες, ἀμπέλοι. Ὡραία δὲ ἡ μακρὰ ἀκτὴ μετὰ τὰ λευκά βότσαλά της, προκαλοῦσα εἰς ἐκκουραστικὸν θαλάσσιον λουτρόν.

Μετέδραμνεν ἡμέραν εἰς διάφορον μακρὰν διαδρομὴν ἐκ τοῦ Λειβαδίου πρὸς τὸν Ψαρόπυργον, τὸ Μεγάλο Λειβάδι καὶ τὸν Κουταλά. Διήνυσεν καὶ πάλιν τὴν περιγραφεῖσαν ὁδὸν ἐκ Χώρας εἰς τὸν Ἄσπρον Πύργον. Ἐξ αὐτοῦ κατωφερίζει ἡ ὁδὸς διὰ τῆς περιοχῆς Ἄσπρῳ γειᾷ λεγομένης, καίτοι εἶναι τὸ ἔδαφος κυανόλευκον, περισσότερον μάλιστα κυανίζον. Μετὰ πεντῆς λεπτά διερχόμεθα ἐκ τοῦ Μεγάλου Χωρίου, ἔχοντος δεκάδα χαμηκωλῶν, εἰς τὰς ὁποίας διαμένουν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ἐργατῶν τῶν πλησιεστέρων μεταλλείων εἰς τὴν θέσιν «Μαῦρα Βολάδια». Ἐργασίαι καὶ ἐδῶ, ὅπως εἰς ὅλην τὴν μεγάλην μεταλλευτικὴν βουνώδη ἑκτασιν τοῦ νοτιοδυτικοῦ τούτου τμήματος τῆς νήσου τῆς ἐταιρίας Γερῶμανν. Ὑπῆρχαν εἰς τὴν περιγραφέντων οἱ ἀρχαῖοι στοαὶ μεταλλείων. Θὰ εἰρτοῦ ὀρειχάλκου, ὅστις περιελάμβανε σποραδικὸν συνοικισμὸν ἢ ἐκκλησίαν τῆς ἁγίας Τριάδος. Προχωροῦμεν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὁχθῆς τοῦ κάτωθεν ρεύματος Καλαβάσαινα, ὅπου ἐπίσης εἰς τὸν «Καρβουνόλακκον», ἀριστερὰ τῆς ματιᾶς. Ἐν τούτοις παρ' ὅλας τὰς μεταλλευτικὰς ἐργασίας γίνεται εὐρεῖα καλλιέργεια κριθῆς εἰς τὰς πλαγιάς τῶν βουνῶν, ὅπου ἀραιὰ χαμηλὰ οἰκήματα, «κελλία», ὅπου ἀνὰ ἐπισκεφθῶμεν τὸν Ψαρὸν Πύργον ἀφί-

νομεν τὸν δυτικῶς κατερχόμενον δρόμον εἰς τὸ Μεγάλο Λειβάδι καὶ ἀνωφερίζομεν νοτίως. Ὅλοι οἱ κοκκινωποὶ λόφοι «Ἀεδελάρικου» καὶ ἄλλοι, δι' ὧν διερχόμεθα, εἶναι διάτρητοι ἐκ τῶν μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν. Μετ' ὀλίγον κάτω ἀριστερὰ ὁ ὁρμίσκος «αὐλάκι Μαλιάδικου» μετὰ ἀμμουδίτσην καὶ ἀμπελῆκιά τινα ἔσθωθεν. Βαίνομεν τώρα εἰς τὸ Ἀκρωτήρι, εἰς τοὺς μεταλλικοὺς βουνούς τοῦ ὁποίου γίνεται ἐπίσης καλλιέργεια κριθῆς, — τι προχωροῦμεν εἰς τὸ «Μέσα Ἀκρωτήρι», ὅπου ὁ Ψαρὸς Πύργος. Δεξιὰ κάτωθεν ὁ ὁρμὸς Μεγάλο Λειβάδι μετὰ τὸν παράκτιον συνοικισμὸν τοῦ καὶ βορείως τοῦ ὁ παρακείμενος ὁρμὸς Κούντουρο, ὅπου ἄλλη γέφυρα φορτώσεως μεταλλεύματος. Προχωροῦντες πρὸς τὸ Ἀκρωτήρι ἔχομεν κάτωθεν νοτιοανατολικῶς ὠραίαν τὴν ἀποφιν τοῦ ὁρμου Μαλιάδικου μετὰ τὸν «Ἄσπρον Κάβον» τοῦ, λευκάζουσιν μικρὰν χερσόνησον ἐκ λευκολίθου, χωρίζουσιν τὸν ὁρμον τοῦ Κουταλά ἀπὸ τὸν τοῦ Μαλιάδικου. Καταφαγωμένον τὸ ἔδαφος τῶν ἀνωθεν τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου λόφων ἐκ τῶν συνεχιζομένων μεταλλευτικῶν ἐργασιῶν. Πολλοὶ σιδηροδρομακοὶ μεταφέροντες μετὰ βαγονάκια τῶν τῶν μεταλλευμάτων, ἐπὶ δὲ τῆς νοτίου πλευρᾶς τοῦ ὁρμου γέφυρα φορτώσεως. Περιεσπόμεθα τώρα ἐπὶ τοῦ «Μέσα Ἀκρωτηρίου». Κάτωθεν νοτίως ὁ ὁρμίσκος Καλόγηρος. Εἰς τὰ βουνὰ Μουντάνι καὶ Καλόγηρος εἶναι σήραγγα μήκους 1175 μέτρων, ἐξ ἧς ἐπῆλθον καθιζήσεις εἰς ταῦτα. Ἐτοιμασθήθη τὸ 1925 ἐπὶ τοῦ «Μέσα Ἀκρωτηρίου» αὐτόματος φάρος. Δεξιὰ μας βορείως κάτω ὁ ὁρμίσκος Ἀλμυρὸς ἐπὶ τῆς νοτίου εἰσόδου τοῦ ὁρμου τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου. Μετὰ πορείαν τεσσαράκοντα λεπτῶν ἐκ τοῦ Ἀσπρου Πύργου, ἔχοντα τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ τῶν φαιῶν λίθων, δι' ὧν ἐκτίσθη. Σώζονται τὰ θεμέλια τοῦ σχήματος τετραγώνου, ἔχοντα μήκος περὶ τὰ ἐννέα μέτρα καὶ πλάτος περὶ τὰ ἑπτὰ, εἶναι δὲ ἡ οἰκοδομικὴ τοῦ ἰσοδομικῆ κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἀργῶν ἐπιμήκων φαιῶν μαρμαρυγικῶν λίθων, ὧν διετηρήθησαν 7—8 σειραί. Πολλοὶ ἄλλοι ἐχρησιμοποιήθησαν εἰς κτίσιμον κελλίων τινῶν περὶ αὐτόν. Βορείως τοῦ μικροῦ ἀνδρῶν ὑποστηριζόμενον ὑπὸ μακροῦ τείχους ἀποτελουμένου ἐξ ἐπιθέσεως ἐπιμήκων πλακῶν εἰς 6—7 στρώσεις. Δεκαπέντε μέτρα κάτωθεν τῆς βορειοανατολικῆς

γωνίας τοῦ εἶναι τὸ λεγόμενον «Σπήλαιον τοῦ Κύνκλωπος», ἔχον τὴν εἰσόδον τοῦ εἰς τὴν βορείον πλευρὰν τοῦ λοφίσκου. Εἶναι ἡ εἰσὸς λαξευτὴ τετράγωνος ὑπὸ. Τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ φυσικῶν βραχώδους κοίλωμα μήκους 7—8 μέτρων καὶ πλάτους 3—3 1/2. Θὰ ἐχρησίμευε ἴσως ὡς κατοικία μεταλλωρύχων, ὁ δὲ πύργος ὡς φυλακείον. Νοτιοανατολικῶς τοῦ κάτωθεν ὁ ὁρμὸς Βρελούδι, ἔπειτα τὰ Δύο Γελοῦδια. Προεκτείνεται τὸ Μέσα Ἀκρωτήρι νοτιοδυτικῶς, ἔνθα ὁ φάρος. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ τὸ Πόρτο Καδένα, λιμὴν ἀποφρασόμενος ἄλλοτε δι' ἀλύσεων ἐκ φόβου πρὸς τοὺς πειρατάς. Βοῶ κάτωθεν τοῦ Πύργου ἡ θάλασσα, ἐνῷ εὐρὺς εἶναι ὁ ὁρίζων καὶ ὠραιότατη ἡ ἀπομῆς τοῦ ὁρμου τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου μετὰ ὀλίγα οἰκήματα ἐπὶ τῆς στενῆς ἀκτῆς τοῦ. Τὰ περισσότερα εἶναι κτιζόμενα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς τοὺς λόφους ἔσθωθεν. Κατακράσινος ἢ θαθέως εἰσδύουσα κοιλίας τοῦ ἀνωφερικῶς ἀπὸ ἀμπέλους, λαχανοκήπους καὶ ὀπωροφόρα δένδρα. Ἐχουν τὰ φρέατά της πολὺ ὕδωρ, ἀλλὰ ὑφάλμυρον. Κατερχόμεθα ἐντὸς εἴκοσι λεπτῶν ἐκ τοῦ Ψαροῦ Πύργου εἰς τὸ Μεγάλο Λειβάδι διὰ τοῦ κάτωθεν ὁρμίσκου καὶ τῶν πρὸς φόρτωσιν ἐπισωρευμένων μεταλλευμάτων σιδήρου καὶ ὀλιγωτέρας ὄχρας. Εἰς τὸν ὁρμίσκον Ἀλμυρὸν

ἀναβλύζει παρὰ τὴν θάλασσαν εἰς σιδηρίτην ἱαματικὴ πηγὴ λεγομένη Θέρμα, ἀλλὰ ὥλιγόστειται τὸ ὕδωρ τῆς μετὰ σεισμόν. Πλημμυρίζει ὑπὸ τῆς θαλάσσης ὅταν πνέει βορρᾶς. Ὁ συνοικισμὸς τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου εἶναι νεώτερος, ἀποτελούμενος ἐκ πεντήκοντα οἰκιῶν ἐργατῶν, οἱ ὅποιοι ἀνέρχονται εἰς 350 καθ' ὅλην τὴν μεταλλευτικὴν περιοχὴν. Οἱ περισσότεροι ἐντόπιοι. Ἐχει τὸ χωρίον πολλὰς μορέας, καλαμῶνας, καλὸν δὲ κήπον ἡ παραλίαν ἐκταμένην Γερῶμανν. Ἡ σχολή, τὴν ὁποίαν ἔχει ἰδρύσῃ οὗτος ἔγινε τώρα δημοσίον σχολεῖον. Εἰς τὸ νότιον ἄκρον τοῦ λιμένος ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Νικολάου, εἰς δὲ τὴν παραλίαν καὶ ἐσώτερον εἶναι ὀλίγα μαγαζάκια, ἐστιατόρια. Γίνονται αἱ κυριώτεραι μεταλλευτικαὶ ἐργασίαι εἰς τὸ Μέγα Λειβάδι καὶ τὸν Κουταλά ἐκ μέρους τῆς ἐταιρίας «Σπηλαζέζα (Λαυρίου) καὶ Σέριφος». Ἐδρασε ἐπιτυχῶς ὡς ἐργολάβος ὁ γερμανὸς Αἰμίλιος Γερῶμανν καὶ ἔγινε διευθυντής, τὸν διεδέχθη δὲ ὁ υἱὸς τοῦ Γεώργιος Γερῶμανν. Τὰ μεταλλεῖα εἰς τὰ Χάλαρα εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ δημοσίου. Εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Κουταλά εἰργάσθησαν κυρίως οἱ ἀρχαῖοι, ἐκ μεταλλευόμενοι τὸν χαλκόν. Μετέφερον τὸ μέταλλευμα εἰς τὴν θέσιν «Σκουριές», ὅπου τὸ ἐξεκαμίνεον, ἦτο δὲ ἐκεῖ καταλληλότερον

ΣΕΡΙΦΟΣ.—Βόρειος πλευρὰ τοῦ Ψαροῦ Πύργου. (Φωτογραφία «Ἀττικῆς».)

τὸ μέρος ἔνεκα τοῦ πνέοντος σφοδροῦ ἀνέμου. Εἶνε εἰς τὴν ἑπαυλὶν Γκρῶμανν ρωμαϊκαὶ ἀρχαιοῖντες, ἀνερευθεῖσαι κατὰ τὴν ἐξόρυξιν τῶν μεταλλευμάτων, ἦτοι πῆλινα σκευή, κτερίσματα, χαλκᾶ ρωμαϊκὰ νομίσματα, λυχνία, αἱ ὁποῖαι ἐχρησιμοποιοῦντο εἰς τὰς στοὰς τῶν μεταλλείων. Βορειοδυτικῶς τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου κεῖται ὁ μικροσυνοικισμὸς Ἀέσσαλός, ὀνομασθεὶς ἐκ τῆς λέξεως «ἀσασάλε» τῆς σημαίνουσας ὑπέρχον. Φρανοῦν, ὅτι θὰ ἦσαν παρόμοιοι δουλοπάριχοι ἐνετῶν εὐγενῶν οἱ κατοικοῦντες τὸ μέρος. Ἀργοῦν τὰ ἐκεῖ μεταλλεῖα, ὑπάρχει δὲ φορτωτικὴ ἀποβάθρα, διὰ τῆς ὁποίας ἐφορτόντο καὶ τὰ μεταλλεύματα τῶν περιοχῶν ἀγ. Βασιλείου καὶ Κουντούρου. Ἐκεῖ ἦσαν ἐπίσης ἀρχαῖαι ἐργασίαι, ὅπου καὶ αἱ σκωρίαὶ αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐκκαμινεύσεως.

Μεταβῶμεν τώρα εἰς τὴν ἄλλην μεταλλευτικὴν περιοχὴν, τὴν τοῦ Κουταλά. Ἀκολουθοῦμεν τὸν ἐκ τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου ἀνατολικὸν δρόμον πρὸς τὴν Χώραν, ὁ ὁποῖος περνᾷ ἀπὸ τὸν Ἀσπρον Πύργον. Διερχόμεθα μετὰ δέκα λεπτά ἀπὸ τὸν μικροσκοπικὸν μεταλλευτικὸν συνοικισμὸν Καρβουνόλακκον. Εἶνε καὶ εἰς τοῦτον ἱπποκίνητα μαγνῆσια διὰ τὴν κίνησιν τῶν γραμμῶν, δύο ὑπέρχον καὶ ἐν ὑπόγειον. Ἄλλο εἰς τὴν θέσιν Καλόγηρος, ἄλλο εἰς τὴν τοῦ Ἀβραάμ κ.τ.λ. Τρέχουν ἐπίσης ἀλογάνια εἰς ἱπποσιδηροδρομικὰς γραμμούλας, σύροντα τὰ μικρὰ χωνοειδῆ βαγονάκια. Ἀνωφερίζομεν πρὸς τὴν Καλαδάβαιναν καὶ περνῶμεν διὰ μίαν φράγαν ἀκόμη ἐκ τοῦ μικροσκοπικοῦ Μεγάλου Χωρίου, ἀπέχοντος εἴκοσι λεπτά ἐκ τοῦ Μεγάλου Λειβαδίου. Ἐχόν καὶ τὰ ἐδῶ σπιτάκια τὴν ἰδιόζουσαν νησιωτικὴν στέγην, τὴν ἐπιχωματισμένην, λέγεται δὲ τὸ στρώσιμον μὲ χῶμα τῶν δωμάτων «μπήλιωσιν», ὅπως δὲ τοῦ ἔτους «μπήλιζουν» ταῦτα. Λέγεται τὸ εἰς ἄκρον τῶν δωμάτων ἀνοιγμὰ πρὸς τὴν ὑπὲρ τῶν ὑδάτων «ράσουνα». Ἀφίνομεν εἰς τὸ Μεγάλο Χωριὸν τὸν δρόμον πρὸς τὴν Χώραν καὶ βαίνομεν εἰς τὸν νοτίως δεξιὰ πρὸς τὸν Κουταλά, διερχόμενοι ἀπὸ τὰ Μαῦρα Βολάδια. Πικναὶ ἐδῶ αἱ ἀνορύξεις καὶ αἱ στοαί, ἀλλεπάλληλοι δὲ σιδηροδρομικοί. Ἀνωφερίζομεν μετ' ὀλίγον νοτιοανατολικῶς καὶ κατωφερίζομεν πρὸς τὸν ὄρμον Κουταλά, ἔχοντες δεξιὰ μας τὴν ρεῦμα Ἀβραάμ, ἐπὶ τῇ ἀριστερᾷ πλευρᾷ τοῦ ὁ-

ποῖου κατωφερίζει ἡ ἐπίπνοος ἐλικουσιδῆς ὁδὸς πρὸς τὸν ὄρμον. Τρία τέταρτα ἐκ τοῦ Μ. Λειβαδίου. Δυτικῶς ἀνωθεν τοῦ ὄρμου αἱ «Μαῦρες σπηλιές», ἀρχαῖα ὑπόγειος μεταλλευτικὴ ἐργασία. Χρειάζεται κάποιος διατυπώσεις ἡ ἐπίσκεψις τοῦ μεταλλικοῦ τούτου ἀντρου, κειμένου εἰς τὴν θέσιν Κόρακας, ἐξ οὗ καὶ ἡ ὀνομασία τοῦ «Σπηλιά τοῦ Κοράκου». Ἀπεφράχθη τὸ στόμιόν του ἐκ καταπτώσεως τῶν δακνῶν του, αἱ ὁποῖαι τὸ ὑπεστήριζον, κατόπιν δὲ ἠνοίχθη. Ἀλλὰ ἐφράχθη καὶ πάλιν περὶ τῆς, ὅπως μὴ ἦνε ἐλευθέρῃ ἡ εἰσόδος τοῦ πρὸς τὸν τυχόντα, διότι θὰ ἀποκατατρέφοντο οἱ ἐπικρεμῆμενοι ἐκ τοῦ ὀρόφου τοῦ ὠραῖοι σταλακτίται, πρὸς τὴν συνήθειαν ἐπισκεπτῶν γὰ τοὺς ἀποκόπτουν. Εἶνε τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ εὐρύχωρον, παρατηροῦνται δὲ ἐκεῖ ἀποκαρυσταλλωμένα διάφορα σκευῇ οἰκιακῆς χρήσεως. Ἀνευρέθησαν ἐντὸς τοῦ μερικὰ ἀρχαῖα εἶδη καὶ τινὰ ἀντικείμενα τέχνης μεταγενεστέρων χρόνων. Εἶνε εἰς τὸ μέρος καὶ ἄλλαι ἀρχαῖαι μεταλλευτικαὶ στοαί. Ἐκ τοῦ μεγάλου καὶ ἀνοικτοῦ ὄρμου τοῦ Κουταλά ἔχομεν βορειοανατολικῶς τὴν πανύψηλον ἀνάτασιν τοῦ βουνοῦ τοῦ «Κάστρου τῆς Γρηᾶς», λεγομένου καὶ τῆς «Ὠρηᾶς τοῦ κάστρου», διὰ τὸ ὅποιον ἀναφέρει τὸ λατικὸν τραγοῦδι :

Σὰν τῆς Γρηᾶς τὸ κάστρο, κάστρο νὰ μὴ δῆς,
τοῦρκοι τὸ πολέμησαν χρόνους δεκατρεῖς,
χρόνους, μῆνες δεκατρεῖς,
τὰ νεῖατά σου νὰ μὴ χαρῆς.

Νοτιοανατολικῶς τοῦ βουνοῦ τὸ γνωστόν μας ὄρος, τὸ ὅποιον θὰ ἀνέλθωμεν. Παρὰ τὴν ἀκτὴν τοῦ Κουταλά εἰνεφρέατ' αἱ τινὰ μετὰ ὑφάλμυρον ὕδωρ, ἐσώτερον δὲ 3—4 μὲ καλλίτερον. Τριάκοντα τὰ οἰκήματα τῶν ἐργατῶν κατὰ μῆκος τῆς περαλίας, ὅθεν θὰ εἴδῃς Ἐρημοκλήου, ὡς καὶ μεταλλευτικὰ ἐγκαταστάσεις, ὅπως καὶ εἰς τοὺς ἀνωθεν βουνούς, εἰς δὲ τὸ δεξιὸν ἄκρον τοῦ στομίου τοῦ μετὰ ὑδάτων ὄρμου κλίμαξ φορτώσεως. Λέγεται τὸ ὀπίσθεν τῆς μέσης Καπαριά, ἐνῶ τὸ ἐναντι ἀριστερὸν ἄκρον τοῦ ὄρμου εἶνε τὰ Χάλαρα, ἐνθα ἐπίσης μεταλλευτικαὶ ἐργασίαι. Μεταξὺ Χαλάρων καὶ ὄρους ἡ ἀμμοδιά Βεργιά. Διαίρεται ἡ πλατυτάτη κυρία θητὴ τοῦ ὄρμου Κουταλά εἰς τρία μέρη, εἰς τὸν ὄρμον Βεργιάς, εἰς τὸν ὄρμον Γάνεμα, τὸν ἀνατολικὸν καὶ εἰς τὸν τοῦ Κουταλά, τὸν δυτικόν. Ἐχει ὁ συνοικισμὸς δύο ἐκκλησιάκια, ἀ-

νατολικῶς τὸ τῆς ἀγ. Εἰρήνης καὶ δυτικῶς τὸ τῆς ἀγ. Θεοδώρας. Ἀφίνομεν τὸν εὐρὺν ὄρμον ἀνωφεροκατωφερίζομεν ἀνατολικῶς εἰς τὴν ἀμμοδιάν Γάνεμα, τῆς ὁποίας τὸ ἐσω μέρος εἶνε ἀμπελόφυτον, ἐκεῖθεν δὲ ἀναβαίνομεν τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ ὄρους. Εἰς τὸ ἄνω μέρος διερχόμεθα ἀπὸ τὰς ἀγροικίας τῆς Βεργιάς, τῆς ὁποίας ὁ κάδος λέγεται Ἀποσίδες. Εἶνε τὸ ἀκρωτήριόν τῆς τὸ ἐπιφοβώτερον τῆς νήσου λόγῳ τρικυμιῶν. Κάτωθεν τῆς Βεργιάς εὐδλαστος ρευματίτισα, φέροντα πρὸς τῆς Βεργιάς τὸ Λειβάδι. Καταβαίνομεν εἰς ταύτην, ὅπως ἀνωφερίσωμεν περαιτέρω. Εἶνε αἱ συνήθεις κουραστικαὶ νησιωτικαὶ πορεῖαι, ἀπαίτουσαι ὑπομονὴν πρὸς ἐδαφικὴν γνῶσιν. Διεσχορπισμένοι ἐκεῖ ἀγροικίαι ἀποτελοῦν τὸ πέραν χωρίον. Βαίνομεν τώρα ἐπὶ τῆς νοτίου πλευρᾷς τοῦ ὄρους Ἀλγαριάς κατεργασίαν πρὸς τὴν ρευματιὰν Μουριά. Αὕτη καὶ ἡ τῆς Ἀλγαριάς εἶνε ἡ ἰδίᾳ, ἔχει δὲ δύο ὀνομασίας εἰς ξεχωριστὰ μέρη. Ἐπειτα

ἡ ρευματιὰ Μπλεχτή, ἐκβάλλουσα εἰς τὸν εὐρὺν ὄρμον Καλὸν Ἀμπέλι, μὴ ὑπαρχούσης σήμερον ἀμπελίου. Ἐνδοξέρον ἀνωθεν τοῦ τῆς «Τρισάγιον» τρεῖς ἐνωμένοι εὐθυγράμμως ἐκκλησιάκι, ἡ τῆς Παναγίας, ἡ τοῦ ἀγ. Γεωργίου καὶ ἡ τοῦ ἀγ. Ἰωάννου. Διέρχεται μετὰ ταῦτα ἡ ὁδὸς εἰς τὴν ἄκρην ὑψηλῶν κατακαυματισμένων βράχων, ὅπου καλὴ ἀνθρῆσις ἀγριοκαρυφάλλων τὸ θέρος. Λέγεται ἡ θέσις «Στὴ Ράτσονα», κάτωθεν τῆς δὲ ἡ βαθεῖα κρημνώδης ρευματιὰ τοῦ ὄρους Καλὸν Ἀμπέλι. Παρὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τοῦ ὄρους ἡ βραχώδης νησίς Γαρμπιάς, παρὰ δὲ τὸ δυτικὸν τὸ Γληρονήτι μέλις χωριζόμενον τῆς ἀκτῆς. Ὁ δρόμος οὗτος ἐδῶ ὁ εὐβατότερος τῆς νήσου. Κατωφερίζομεν περαιτέρω εἰς τὸ ἔχον εἴκοσι οἰκήματα καὶ ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας χωρίδιον Ράμον, ἀρκετὰ πρᾶσινον, μετὰ τὴν πολυτέλειαν μάλιστα μοναδικῆς φοινικιάς. Ἀπέχει μίαιμισην ὥραν ἐκ τοῦ Κουταλά, κειμένου εἰς εὐγιατον καὶ ἀνοικτὸν μέρος μὲ ἄ-

ΣΕΡΙΦΟΣ.—Ἡ εἰσόδος τοῦ σπηλαίου τοῦ Κύνλωπος μετὰ τοῦ ἀνωθ' ἑαυτοῦ τοῦ Ψαροῦ Πύργου. (Φωτογραφία Ἀ. Λαττινῆ.)

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΟΝΟΓΡΑΦΙΑΙ

ΤΟ ΚΟΜΠΟΤΙ ΚΑΙ Ο ΣΚΟΥΦΑΣ

Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ Μακρυνόρου, ἐπὶ λόφου κεῖται ἡ κομπόλις Κομπότι. Ἀποτελοῦν τὸ Κομπότι τὴν πραγματικὴν κλειδα τῆς διαβάσεως ἀπὸ τῆς Ἡπείρου πρὸς τὴν Δυτικὴν Ἑλλάδα, ὑπῆρξε τὸ πεδὸν πλείστων μαχῶν κατὰ τὸν Ἰερὸν Ἀγῶνα. Πολύκαπνον, ὀνομάζει τὴν πεδιάδα τοῦ Κομποτίου ὁ διάσημος Γερμανὸς ἱστορικὸς Γερβίνος. Ἐπανειλημμένως ἐχρησίμευσεν τὸ μὲν ὡς Στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων, τὸ δὲ ὡς Στρατόπεδον τῶν Τούρκων.

Παρά τὸ Κομπότι ἵστατο ὁ Γῶγος Μπαγῶλας, πιστὸς φύλαξ τῆς ὁδοῦ τοῦ Μακρυνόρου καὶ πολλάκις περὶ αὐτοῦ κατενίκησε τοὺς Τούρκους, πολλαπλασίους, ὥστε τὸ ὄνομά του νὰ καταστῇ ταυτόσημον μετὰ τὴν νίκην καὶ ἡ ἐκεῖ παρουσία του, νὰ ἐγγυᾶται τὴν ἀσφαλὴ φρούρησιν. Ἐκεῖ ὁ Καραϊσκάκης ἠγωνίζετο καὶ ἐκεῖ ἔλαθε τὸ γινώσκον, ἐνεκα τῆς αἰσχυρῶς προκλήσεώς του τραῦμα. Εἰς τὰ πλησίον ὑψώματα τοσάκις συνεκρίθησαν τοὺς Τούρκους οἱ Ἴσκος, Ράγγος καὶ λοιποὶ ὀπλαρχεῖς τοῦ Βάλτου καὶ Ξηρομέρου. Πρὸ τοῦ ἀγῶνος, τὸ Κομπότι ἦτο σπουδαία κομπόλις πολλοὶ δὲ προεστώτες, ἰσχύοντες διακρίνοντο ἐν αὐτῷ. Ἐπὶ πολὺν μάλιστα Χρόνον τὸ Κομπότι κατάρθωσε νὰ διαφύγῃ τὰς ἀρπακτικὰς διαθέσεις

ποφιν ἐναντὶ τῆς Σίφνου. Εἶνε τὸ ἱσοπεδωτέρον μέρος τῆς Σερίφου, ἐνθα βλέπει τις ἐπὶ πέδους τινὰς ἀγρούς. Ἀξιοθέατος ἐντεῦθεν ἡ Χώρα, παρουσιάζουσα ἀποφιν χιονισμένον τοπίον εἰς θερμὴν θερινὴν ἡμέραν μετὰ τὴν λευκότητα τῶν συμμίκτων οἰκημάτων τῆς. Κατωφερίζομεν πρὸς τὴν περιοχὴν Λειβαδάκι ἢ Λειβαδάκια, τῆς ὁποίας κριθαγροὶ καὶ ἄμπελοι φθάνουν μέχρι τῆς θαλάσσης. Πλησίον ὁ συνοικισμὸς Λειβάδι. Οὕτω διεδράμαμεν ὁλόκληρον τὴν βραχώδη, τραχεῖαν Σερίφον, ἡ ὁποία ὅπως ὅλοι σχεδὸν αἱ Κυκλάδες φαίνεται ἔξωθεν ἀποκρουστικὴ, ἐνῷ παρέχει ὑπομονητικὴν, λεπτομερὴς ἐρευνά τῆς γοητείας καθισταμένης εὐχαριστοτέρας καθ' ὅσον γνωρίζει τις περισσύτερον τὰ φωτεινὰ τοπία τοῦ σιδηροῦ καὶ γρανιτώδους ἐδάφους τῆς.

Ο ΑΤΤΙΚΟΣ

τοῦ Ἀλφ-Πασσά, μεταβάλλοντος τὴν ὑπ' αὐτοῦ διοικουμένην χώραν εἰς τσιφλίκια ἰδικά του καὶ τῶν υἱῶν του.

Ὁ Πλούσιος καὶ ἰσχυρὸς προεστὼς ὁ εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνισμὸν γνωστὸς Γεροστάθης, ὅστις κατὰ τὴν παράδοσιν μεγάλῃ γοητείαν ἤσκει καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δολίου Ἀλφ, ἠμύνθη κρατερώτατα ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς κομπόλεως τοῦ προτρέπων τοῦς Χωρικοὺς πάντων τῶν περὶ χωρίων εἰς ἀντίστασιν. Ἀλλ' ὁ Ἀλφ, ὅστις πολλάκις ἀπερᾶσεν τὸν θάνατον τοῦ Γεροστάθης, ἀλλὰ καὶ ἐκαστὸτε ἐνωρὶς μετανόει, ἐπὶ τέλους ἐδολοφώνησε τὸν σεβάσμιον προεστώτα, παρὰ τὰ πέντε. Πηγάδια. Ἡ μετάνοια τοῦ Ἀλφ καὶ πάλιν ἐξεδηλώθη διὰ τῆς θανατώσεως τῶν δολοφονησάντων τὸν Γεροστάθην, τοὺς ὁποίους ὁ ἴδιος πρὸς τοῦτο εἶχε διατάξει. Τοσαύτη ἦτο ἡ γοητεία ἣν ἤσκει καὶ τοσοῦτος ὁ σεβασμὸς ὃν πρὸς πάντας ἐνέπνεεν ὁ ἀγαθὸς καὶ ἀνδρείος τοῦ Κομποτίου προεστὼς. Μετὰ τὴν δολοφονίαν τοῦ Γεροστάθης, οἱ λοιποὶ προεστώτες τοῦ Χωρίου, ἐκ φόβου ἔφυγον ἐκ Κομποτίου ἢ ὑπέκφυαν εἰς τοῦ Ἀλφ τὰς ἀπειλάς, ὅστις πλέον ἄνευ ἰσχυρᾶς ἀντιδράσεως κατώρθωσε νὰ κατεστήσῃ τὸ Κομπότι τσιφλίκιον τοῦ υἱοῦ του Μουχτάρ. Τότε ἔφυγεν ἐκ Κομποτίου εἰς Κέρκυραν ὁ υἱὸς τοῦ Γεροστάθης Κωνσταντῖνος ἐπίσης κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον ἔφυγεν ἐκ Κομποτίου κατ' ἀρχὰς μὲν εἰς Ἀρτιαν ἔπειτα δὲ εἰς Ρωσσίαν ὁ Νικόλαος Σκουφᾶς καὶ ἄλλοι.

Ἀλλ' ἂν οἱ ἄνδρες οὗτοι τοῦ Κομποτίου ἠναγκάσθησαν, φεύγοντες τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας νὰ ἐκπατρισθοῦν, ἐν τούτοις ἡ ἐλευθερία τὴν ὁποίαν ἀπῆλθον ἐν τῇ ξένῃ δὲν τοῖς ἦτο εὐχάριστος. Οὐδέποτε ἐλησημόνησαν ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν πλήθος ἄλλο πατριωτῶν καὶ ὁμογενῶν ἔτρωγον τὸν πικρὸν τῆς δουλείας ἄρτον καὶ ὑφίσταντο τὰ ἀνηλεῆ μαρτύρια τῶν βαρβάρων κατακτητῶν.

Θερμὴ παρὰ πᾶσιν ἐτηρεῖτο ἡ ἰδέα τῆς Ἑλευθερίας καὶ σφοδρὰ αὐτῆς ἀνάφλεξις ἐπῆλθε κατόπιν εἰς τὰ εὐγενῆ στήθη τοῦ ἀσκήμου Σκουφᾶ, ὅστις πρῶτος ἰδρύει τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν. Ἐπίσης ἐν Κερκύρᾳ εὐρίσκομεν κα-

τόπιν τὸν Κωνσταντῖνον Γεροστάθην διοικοῦντα μετὰ τοῦ Εἰάρχου Καποδίστρια τὴν ἐφορείαν τῶν Φιλικῶν καὶ μωύοντας τοὺς Σουλιάας, εἰς Θεραπεῖα δὲ τῆς Κων)πόλεως μνηθέντα τὸν Εὐστάθ. Χατζηγιάννην ἐκ Κομποτίου.

Ἀλλὰ γενικῶς τὸ ἔργον τῶν Φιλικῶν καὶ αἱ ὑπηρεσίαι αὐτῶν πρὸς τὴν Πατρίδα, διὰ ποικίλους λόγους δὲν ἐξετιμῆθησαν δεόντως ὑπὸ τοῦ ἐλευθέρου Ἑλληνικοῦ Κράτους. Τὰ ὀνόματα τοῦ Σκουφᾶ τοῦ Ξάνθου τοῦ Τσακᾶκωφ, τοῦ Π. Σέκκερη, τοῦ Ἀναγνωστοπούλου καὶ τῶν ἄλλων ταχέως ἐλησημονήθησαν. Ἐνῷ οὗτοι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν ἱεολόγων ἑπαναστατῶν καὶ νὰ θεωροῦνται ὡς οἱ κυριώτεροι συντελεσταὶ τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ κατὰ τὸν Ἀγῶνα καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτοῦ παρεμερίσθησαν καὶ οὔτε ζῶντες ἠμείφθησαν ὅπως ἔπρεπε οὔτε θανόντες μέχρι σήμερον ἔτυχον τῆς προσήκουσας τιμῆς.

Μετὰ ἐκατὸν δὲ καὶ πλέον ἔτη ἡ γενέτειρα τοῦ Σκουφᾶ Κομποτί, ἐλευθέρᾳ πλέον καὶ ἀπὸ τοῦ τῆς Τουρκίας τὸν ζυγόν, καὶ τοῦ τσιφλικίου τὴν δουλωσίνην στρέφεται πρὸς τὸ παρελθόν ἵνα τιμῇ τὸ καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν τιμὴν τέκον τῆς, τὸν ΣΚΟΥΦΑΝ. Σταματᾷ καὶ ἀναλαμβάνει νὰ ἐγείρῃ μνημεῖα ἐνθυμίζοντα τὸ ἐκλεκτὸν τέκνον τῆς, τὸ ὁποῖον δικαίως πρέπει νὰ εἶναι τὸ καύχημα σύμπαντος τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Καὶ τὴν 7ην Μα.ί.ου τοῦ 1926 ἐν μεγάλῃ συρροῇ πολλῶν χιλιάδων Ἡπειρωτῶν ἐνεταχίσθη ἀνακηρυκτικὴ πλᾶξ ἐπὶ τῆς ἐν Κυπατίῳ σωζομένης οἰκίας τοῦ Σκουφᾶ ἐν ἣ λέγεται, ὅτι οὗτος ἐγεννήθη.

Συγχρόνως δὲ ἡ Κοινότης Κομποτίου δικαίως σεμνυνόμενη δι' ἐνδοξὸν τέκνον τῆς καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ ἰδρύσῃ ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς Κομπόλεως τῆς εὐπρεπέστατον μνημεῖον τοῦ ἀνδρός, τὸν ὁποῖον καὶ φόρος τιμῆς πρὸς τοῦτον θὰ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ὁμοθυμαδὸν συγχρόνως καὶ παρόρμημα τῶν μεταγενεστέρων πρὸς μίμωσιν ἀπεφάσισε ὅπως πράξῃ τοῦτο διὰ πανελληνίων ἐράνων, ὅπως πράγματι πρέπει νὰ ἐγείρωνται τὰ μνημεῖα τῶν Ἑθνικῶν μας ἀνδρῶν.

Οἱ γενόμενοι ἐν τοῖς σχολαῖς ἔρανοι καὶ αἱ ἀπὸ τῶν Δήμων καὶ Κοινοτήτων τῆς τε ἐλευθέρης Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ πῶν ἀπάντα χού διεσπαρμένων Ἑλλήνων γενόμεναι προσφοραί, ἐπέφεραν μέχρι τοῦδε τὸ ποσὸν τῶν διακο-

σίων χιλιάδων δραχμῶν. Νομίζομεν ὅμως ὅτι καθήκον τοῦ Κράτους εἶνε ὅπως αὐτὸ καταβάλῃ τὰ ἐπὶ πλέον ἀπαιτούμενα διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ ἀνδριάντος, ἥτις δὲν πρέπει νὰ ἐραθῇ ἀκόμη. Εἶναι μία υποχρέωσις τὴν ὁποίαν ὀφείλει πρὸς τὸν πρῶτον δημιουργὸν του, ὑποχρέωσις τὴν ὁποίαν τὸ Ἑλληνικὸν κράτος δὲν παρέλειψε καὶ διὰ πολὺ κατωτέρους τοῦ Σκουφᾶ Ἑλλήνας καὶ ἑένους. Ἀλλ' ἄς ἱστορήσωμεν ἐν ὀλίγοις ὁποῖον τὸ ἔργον τοῦ Σκουφᾶ.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΦΑΣ

Πολλάκις καὶ πρὸ τοῦ Μεγάλου Ἀγῶνος τοῦ 1821 ἤγειραν τὰ ὅπλα οἱ Ἕλληνες κατὰ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ πάντα τὰ κινήματα ταῦτα ὑπῆρξαν μερικὰ καὶ ἔξωθεν ὑποκινημένα ὑπὸ τῶν πολεμούντων τὴν Τουρκίαν ἐκαστὸτε Ἑυρωπαίων. Διὰ τοῦτο ὅλα ἦσαν καταδικασμένα εἰς ἀποτυχίαν, ἥτις ὡς συνέπειαν εἶχε τὴν σκληρὰν τῶν Τούρκων ἐκδίκησιν. Ὁ συμφυῆς τοῖς Ἕλλησιν ἔρωσ πρὸς τὴν Ἑλευθερίαν δὲν τοὺς ἄφινε νὰ σκεφθῶσι ψυχραιμότερον καὶ νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅτι οὐδέποτε τὰ Κράτη ἀγωνίζονται ἀνιδιοτελεῶς χάριν ἄλλου Κράτους καὶ ὅτι κάθε Κράτος πρέπει κυρίως νὰ ἔχῃ ὡς βάσιν ἐνεργείας τὰς ἰδίας αὐτοῦ δυνάμεις καὶ ἐπ' αὐτῶν κυρίως νὰ ἐπερεΐδῃται πρὸς ἐπίτευξιν τῶν πόθων του καὶ διεκδίκησιν τῶν δικαίων του.

Καὶ αὐτὰ οἱ ἐπιφανεῖς Ἕλληνες τῶν ἀρχῶν τοῦ 19ου Αἰῶνος αὐτὴν τὴν γνώμην εἶχον διττήν, ἢ ἀπελευθερώσις τῆς Ἑλλάδος ἦτο δυνατόν μόνον διὰ ξενικῆς βοηθείας. Μάλιστα ὁ Καραῆς ἤλπισεν εἰς τὸν Ναπολέον, ὁ δὲ Καποδίστριας ἐδίδασκεν ὑπομονὴν καὶ ἐνατένισεν τοὺς μελλοντικούς ἀγῶνας τοῦ ἑαυτοῦ Γένους. Ὁ μὲν Ναπολεὼν νικητὴς γεγνημένος ἠθέλησε τὴν Τουρκίαν ἰσχυρὰν καὶ ἀπὸ ἐλευθερωτοῦ, ἀπέβαινε ὁ μεγαλειότερος κατακτητῆς. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας φοβούμενος τὴν διατάραξιν τοῦ καθεστώτος καὶ ὁλοφύχως ἀσπαζόμενος τὴν Μεταρτίχαιον πολιτικὴν συνέλαβε καὶ ὑπέσχετο εἰς τὸ συνέδριον τῶν νικητῶν ἡγεμόνων τὴν ἰδέαν τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας δι' ἣς ἐπεσθένετο καὶ ἐξιμώνετο κάθε φωνὴ ἐξεγέρσεως τῶν τυραννικῶν μένων λαῶν.

Πρὸ τοῦ ἀπαίσιου τούτου κλειοῦ δι' οὗ κατεβλήθη καὶ ἀπεσπασμένον αἱ φωναὶ περὶ

τῶν δικαιωμάτων τῶν τυραννομένων ἐθνῶν, οἱ προαναφερθέντες ὡς καὶ ἄλλοι ἐπιφανεῖς Ἕλληνες ἠρκέθησαν εἰς τὸ νὰ συμβουλευθῶν εἰς τὸ ἔθνος ὑπομονὴν καὶ ἐλπίδας εἰς εὐθεώτερον χρόνον, ἀφοῦ ἐν τῷ μετὰ τούτου ἀναπτυχθῇ πνευματικῶς καὶ ὕλικῶς καὶ ἐκ πολιτισθῇ κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς Ἑλευθερίας.

Δὲν εἶχεν ὅμως τὴν αὐτὴν γνώμην ἕτερος Ἕλλην ἀσχυρὸς μὲν οὗτος μέχρι τότε, ἀλλὰ διὰ τῆς δράσεώς του ἀναστήσας τὸ ἔθνος καὶ δικαιούμενος ὑπὲρ πάντα ἄλλον τῆς αἰωνίου εὐγνωμοσύνης τῆς Ἑλλάδος.

Οὗτος εἶναι ὁ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΚΟΥΦΑΣ.

Φεύγων ὁ Σκουφᾶς ἀπὸ τοῦ Κομπάτι τῆς Ἀρτις ἐνεκα τὴν καταθλιπτικῆς τυραννίδος τοῦ Μωχτάρ, καταστήσαντος ὡς τσιφλίκιον τὴν ὠραίαν ταύτην κομόπολιν, ἐγκατεστάθη εἰς Ρωσίαν ὡς ἔμπορος, ἐν μόνον ποθῶν καὶ στοχαζόμενος, πῶς θὰ δυνηθῇ νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν ἀνάστασιν τῆς πατρίδος.

Τὸ ὄνειρον τῆς ἀναστάσεως τοῦ δούλου Ἑλληνισμοῦ ἀπετέλει τὴν γλυκυτέραν καὶ διαρκή σκέψιν του καὶ τὴν πραγματώσιν τῆς ιδέας τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑλλάδος ἔθηκεν ὡς ἀποκλειστικὸν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς προσορὶ σμὸν.

Διείδεν ὅμως ὁ Σκουφᾶς μὲ τὴν θετικωτάτην διάνοιάν του ὅτι αἰτία τῆς ἀποτυχίας ὅλων τῶν προηγουμένων κινήματων ὑπῆρξεν ἡ ἑλλειψὶς συνεννόσεως μετὰ ὅλων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ υπερβολικὴ ἐξ ἄλλου πίστις, ἣν ἐδειξάν πρὸς τὴν ξενικὴν βοήθειαν. Ἐπεβάλ- λετο ὅθεν κατ' αὐτὸν ἡ γενικὴ συννόησις ὅ- λων τῶν Ἑλλήνων καὶ ἡ ἐνότης τούτων ὑπὸ Ἑνιαίαν Κυβέρνησιν σύμπραξις.

Εἶδε προτέτι ὁ Σκουφᾶς μὲ τὴν δαιμονίαν ἀληθῶς προρατικότητά του, ὅτι τώρα ἦτο καὶ ρὸς νὰ κτυπηθῇ ἡ Τουρκία, ἡ ὁποία τότε κατε- τρύχετο ὑπὸ τῆς ὑπέρφρονος καὶ χωριστικῆς πολιτικῆς διαφόρων Πασσάδων καὶ τῶν ἀτασθαλιῶν τοῦ Γενιταρισμοῦ, καὶ ὅτι ἂν ὁ χρόνος τοῦ κτυπήματος ἀνεβάλλετο δι' ἀργότερον, ἡ Τουρκία θὰ ἀναδιοργανοῦτο ἐσωτερικῶς καὶ τότε πλέον θὰ καθίστατο δύσκαταγόνιστος.

Ἐξ ἄλλου ὁ Σκουφᾶς ἐθεώρει τὴν πνευμα- τικὴν καὶ ὕλικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἔθνους ἀρκού- σαν καὶ ὡς ἀποδείξιν εἶχεν τὴν ἀμυήν πολλῶν ἐπιφανῶν Ἑλλήνων εἰς ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως.

Τὰ ιδέα ταύτας ὁ Σκουφᾶς ἀνεκοίνωσε

τῷ 1814 εἰς δύο ἄλλους Ἕλληνας τῆς Ὀ- δησσῶς τὸν Τσακάλωφ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ τὸν Πάτριον Εἰσπράξιν, ἀπὸ κοινῆς δὲ μετ' αὐτῶν συνέπηξε τὴν Φιλικὴν Ἐταιρείαν, ἣτις, δια- κόνουσα τὴν ἡρεμὸν παλιγενεσίαν, ἦν συνίστα- εἰς τὸ ἔθνος ὁ Κοραΐς μετὰ τοῦ Κοποδίστρια σκοπὸν εἶχε τὴν γενικὴν συνεννόησιν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων ἵνα οὗτοι ὑπὸ τὸ πρόσταγμα μι- ᾶς ἐνιαίας κυβερνήσεως ἐξεγερθῶν διὰ τὴν ἀνάγκησιν τῆς ἐλευθερίας των.

Τὸ ἔργον τοῦτο ἦτο λίαν δυσχερὲς καὶ ἐπὶ τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἀνελάμβανε τὴν δι- ἡγεσίαν αὐτοῦ μία ὀλιγαριθμὸς ὁμάς ἀσχυρῶν ἀνθρώπων καὶ ὑπὸ περιστάσεις λίαν δυσμενεῖς.

Ἀλλ' ὁ Σκουφᾶς ἀπαντᾷ ταῦτα ἀναλογιζό- μενος, ἀλλὰ καὶ νομίζων συγχρόνως τὸν καιρὸν εὐθετον καὶ μὴ ἐπιδοχόμενον ἀναβολᾶς, ἐ- βάδιζε πρὸς τὰ ἐμπρὸς μὲ ὅλην τὴν θερμὴν τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐμπνέει ἡ ἰσχυρὰ πίστις πρὸς μίαν ιδέαν καὶ μὲ ὅλην τὴν λελο- γισμένην σύνεσιν, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει ἡ συναίσθησις τῆς εὐθύνης ἐνὸς ἀρχηγοῦ ἀπέναν- τι τοῦ ἔθνους του.

Καὶ πράγματι ἀπὸ τοῦδε ὁ Σκουφᾶς ἀνελάμ- βανε τὴν ἀρχηγίαν μιᾶς κινήσεως Ἑθνικῆς, μιᾶς πανελληνίου προσπάθειας εἰς ἱερώτατον ἀποβλεπούσης σκοπὸν.

Διέγραφε τὸ σχέδιον ἐνὸς πανελληνίου ἐπι- χειρήματος, δι, οὗ ἐπιτυχάνοντος θὰ ἐπραγ- ματοῦντο τὰ τῶς ἐπιδιωχθέντες, πλὴν δια- ηυσθέντα ὄνειρα τοῦ Γένους.

Κατήρτισε λοιπὸν τὸν ὁργανισμὸν τῆς Ἐται- ρείας, εἰς ἣν ἔδει νὰ συνηθῶν ἅπασαι τοῦ ἔ- θνους αἱ δυνάμεις, αἰτινες ἦσαν κατακερμα- τισμέναι καὶ ἀσυνάρτητοι πρὸς ἀλλήλας. Ἡ ἀρχὴ τῆς Ἐταιρείας ἀπεφασίσθη νὰ μὴ γίνῃ γνωστὴ εἰς οὐδὲνα μυσούμενον, διὰ νὰ μὴ γνω- σθῶν τὰ πρόσωπα τὰ ἀποτελοῦντα αὐτήν, ἀλλὰ ἀπλῶς νὰ λέγηται ὅτι ἡ Ἀρχὴ δὲν πρέπει νὰ γνωστῇ καὶ ὅτι ἐδρεύει αὕτη ἐν Ρωσίᾳ. Οἰδέποτε δὲ, ρητέον, ὁ Σκουφᾶς εἰς οὐδὲν εἶπε περὶ Ρωσικῆς προελεύσεως τῆς ἀρχῆς, ἀλλὰ μόνοι των οἱ ὑπόδουλοι ἐκ τῆς κοινῆς πολλήφσεως καὶ τοῦ ἰσχυροῦ πόθου τῆς ἐλευθε- ρίας ἐφαντάζοντο ὅτι αὕτη ἡ ἐν Ρωσίᾳ ἐ- δρεύουσα ἀγνωστὸς ἀρχή, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ εἴη ἄλλη, εἰμὴ αὐτὸς ὁ Τσάρος, ὁ τῶς δι- αφέρειν δεικνύων πάντοτε ὑπὲρ τῶν δούλων Ἑλ- λήνων.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Σκουφᾶς ἀπετάθη πρὸς τοὺς

ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΙΚΑ ΑΡΘΡΑ

Η ΕΙΣΠΡΑΞΙΣ ΤΩΝ ΦΟΡΩΝ

Καθ' ὅλην τὴν λήξασαν ἐβδομάδα ἐνταν- τικὴ ἐργασία τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν κατε- βλήθη πρὸς σύνταξιν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τοῦ καὶ τακτοποιήσιν κατὰ κεφάλαια καὶ ἄρ- θρα τοῦ δημοσίου προϋπολογισμοῦ. Καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης, παρ' ὅλας τὰς περιστοπίας τῶν ζητούμενων ὑπὸ τῶν διαφόρων ὑπουργεί- ων πιστώσεων, προέκυψεν ἡ διαπίστωσις ἐλ- λείματος 300—350 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, χωρὶς νὰ συμπεριλαμβάνεται εἰς τοῦτο ἡ δα- κάνη τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν δανείων τῆς Φαουντέσιον, Βελγικοῦ ὁμίλου καὶ τῶν Γαλ- λικῶν χρεῶν.

Βεβαίως ὁ ἀπολογισμὸς τῆς παρελθούσης χρήσεως καθιστᾷ πρακτικωτέρας τοὺς συντά- κτας τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, οἵτι- νες εἶχον σπεύσει εἰς τὴν μειωμένην ἀναγρα- φὴν δαπανῶν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι αἱ πιστώσεις ὑπηρεσίας, δὲν θὰ ἐξήντιλουν τὰς αἰτομένους παρ' αὐτῶν πιστώσεις. Ἡ ἐφαρμογὴ ὅμως ἀπέδειξεν, ὅτι αἱ οικονομίαι δὲν εἶνε ἐφικταὶ εἰ μὴ μόνον ὅσας συνοδεύονται ὑπὸ νόμων, οἵτινες καταργοῦν τὰς αἰτίας τῶν ἀντιστοι-

ἐμπόρων τῆς Μόσχας, εὐλόγως πιστεύων ὅτι ἡ τάξις τῶν ἐμπόρων ἀπετέλει τὴν ζωτικω- τέραν τοῦ ἔθνους μερίδα καὶ ὅτι ταύτης αὐ- τομένης εἰς τὴν Ἐταιρείαν εὐκόλως θὰ ἦτο λούθουν καὶ αἱ λοιπαὶ τοῦ ἔθνους τάξεις καὶ θὰ ἐλύετο οὕτω καὶ τὸ οικονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἐταιρείας λίαν σπουδαῖον διὰ τὴν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν αὐτῆς. Ἀλλ' οἱ ἔμποροι οὐ μόνον δὲν ἐδέχθησαν τὰς ριψοκινδύνους προτάσεις τοῦ Σκουφᾶ, ἀλλὰ καὶ περιεφρόνησαν τοῦτον ὡς ματαιόδοξον.

Ὁ Σκουφᾶς ἐκ τούτου δὲν ἀποθαρρύνεται οὐδὲ ἀποβάλλει τὴν ιδέαν του. Αἰσιόδοξος πάν- τοτε ἀποφασίζει ὅπως ἀπταθῇ εἰς ἄλλην τοῦ ἔθνους ἐκλεκτὴν τάξιν τὴν τῶν λογίων, βέ- βαιος ὅτι οἱ λόγοι πειθόμενοι καὶ μυσούμενοι ἤθελεν καταπίσει εἰς τοῦτο καὶ τὰς τάς χρό- τάξεις. Ἐπιφανέστεροι λόγοι κατὰ τοὺς χρό- νους τούτους ἦσαν ὁ Κοραΐς καὶ Ἀνθίμος Γα- λῆς.

(Ἀχιλλοθεῖ)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ. ΠΑΥΛΟΣ καθηγητῆς

χων δαπανῶν. Τοιοῦτοι τινὲς δὲ νόμοι οὐδὲ- λως εἶδον τὸ φῶς ἀλλ' ὅλως ἀντιθέτως ἐδη- μιουργήθησαν νέοι νόμοι συνεπτόμενοι τῷ- τέρας μὴ προβλεφθείσας δαπάνας.

Οὕτω εἶνε γεγονὸς ἤδη, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δεδομένων τοῦ ἀπολογισμοῦ τῆς παρελ- θούσης χρήσεως ὁ νέος προϋπολογισμὸς θὰ ἐμφανίσῃ ἑλλειμμα 300—350 ἑκατομμυρίων. Τὸ πρᾶγμα βεβαίως δὲν εἶνε τραγικόν. Σο- βαριότερα εἶνε καθ' ἡμᾶς ἡ ἀποψις, ὅτι τούτοις ἀπὸ τῆς πρώτης χρήσεως προβαίνομεν εἰς πα- ράβατον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς Γενεύης καθο- ρίσαντος, ὅτι δι' ὠρισμένον χρονικὸν διάστημα τὰ ἐξόδα τοῦ Κράτους δὲν δύναται νὰ ὑπερ- βῶν τὰ 9.000 ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἥδη δὲ μὲ τὸ ἑλλειμμα τῶν 350 ἑκατομ. ἀναβιάζο- μεν τὸ σκέλος τῶν ἐξόδων εἰς 9350 ἑκατομ. δραχμῶν. Βεβαίως καὶ ἡ παράβασις αὕτη δύ- νεται νὰ δικαιολογηθῇ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν διατάξεων τοῦ πρωτοκόλλου. Ἡθικοὶ ὅμως λό- γοι ἐπέβαλλον ὅπως ἡ πρώτη τοῦλάχιστον χρήσις μὴ ἐξέλθῃ τῶν λογικῶς καθο- ρισθέντων ὁρίων, ὥστε νὰ φανῶμεν συ- νεπεῖς εἰς τὰς συμφωνίας μας καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς συναλλαγὰς μας.

Ἀνεξαρτήτως ὅμως τῆς ἀπόψεως ταύτης παραμένει πάντοτε σοβαρὸν τὸ ζήτημα τῆς ἐμ- φανίσεως ἑλλείματος, ὅπερ εἶνε ἐπιτακτικὴ ἀ- νάγκη νὰ καλυφθῇ δι' ἀντιστοίχου ἐσόδου. Ἀλλ' ἐσοδὸν ἄλλο ἐκτὸς τῆς προσφορῆς εἰς νέαν φορολογίαν δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Πάν- τοις οἱ πόροι, ἐξ ὧν τὸ Κράτος ἠδύνατο ν' ἀντλήσῃ ἐστραγγίσθησαν μέχρις ἀποξηράνσε- ως τῶν. Ἡ δ' ἐπαύξεισις τῶν κειμένων φορο- λογικῶν ὅχι μόνον δὲν εἶνε δυνατόν, ἀλλὰ κα- θίσταται κινδυνώδης διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ αὐτῶν τῶν βεβαιωθέντων ἐσόδων.

Μόνη λοιπὸν καταφυγὴ ἀπομένει ἡ ἐλπίς μιᾶς μετρίως ἀποδόσεως τῶν θεσπισμένων φο- ρων δι' ἐπιμελετέρας βεβαιώσεως καὶ εἰσ- πράξεως αὐτῶν. Βεβαίως δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀντίρρησης, ὅτι μία μᾶλλον ἐπιμελής ἐφαρμογὴ τῶν φορολογικῶν νόμων δύναται νὰ καλύψῃ εὐχερῶς τὸ προκύπτον ἑλλειμμα τοῦ νέου προϋπολογισμοῦ. Ἀλλ' ἡ τοιαύτη ἐντο- νὸς καὶ ἐπιμελής εἰσπράξις δεῖν νὰ στρέφε-

ται κυρίως προς την κατεύθυνσιν του μεγάλου εισοδήματος, υπερ κατορθώνει να κρύπται πάντα μετά τοιαύτης πονηρίας, ώστε να καταστρατηγῇ τοὺς νόμους. Τὰ κεφάλαια τῶν ἀμείνων φόρων δύνανται, ἢ μᾶλλον ἐπιβάλλεται, νὰ ὑποστούν μείζονα ἑλεγχον ἐκ μέρους τῶν ἐντεταλμένων τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προϋπολογισμοῦ.

Ἄλλη τις ἐπιμελεστέρα εἰσπραξίς τῶν φόρων, ὅπως ἡ συνήθης ἐν ὧραις προσωρινῆς ἐξαφείας τοῦ ζήλου ὑπὲρ τῶν δημοσίων οἰκονομικῶν τιθεμένη εἰς ἐφαρμογὴν καὶ σπρεομένη κατὰ τοῦ βιοπαλαίοντος ἐργαζομένου κόσμου, θὰ ἰσοδυναμῇ, γενομένη μάλιστα εἰς ὧρας δυσχερεῖς διὰ τὸν παραγωγὸν καὶ τὸν ἐργάτην, μὲ νέαν φορολογικὴν ἐπιβάρυνσιν μὲ τὰς ἀναλόγους συνεπείας.

Μοιραίως νῦν ἡ κυβέρνησις προσφεύγει εἰς τὴν τοιαύτην ὑστατον καταφυγὴν. Διὰ τῆς μᾶλλον ἐπιμελοῦς εἰσπράξεως τῶν φόρων ἐλπίζει νὰ καλύψῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἐλλείπει ὅμως ἡ ἀσφαλὴς βάσις, ἥτις δύνανται νὰ καταστήσῃ πραγματικότητα τὴν ἐλπίδα ταύτην. Καὶ ἡ βάσις αὕτη εἶναι ἡ παγίωσις μιᾶς ὁμαλότητος εἰς τὴν χώραν, ὅστε

καὶ ἡ ἐργασία νὰ δύναται ν' ἀναπτυχθῇ καὶ οἰκονομικῶς νὰ ἐνισχυθῇ ὁ τόπος. Τίς ὅμως ἐγγυᾶται διὰ τὴν ὑπαρξίν τοιαύτης τινὸς ὁμαλότητος πραγμάτων; Πολλοὶ οἰωνοὶ προλέγουσιν ὅτι τὸ μέλλον. Ἡ τελευταία κυβερνητικὴ κρίσις δύνανται νὰ παράσῃ ἐνδείξιν τῆς ἀβεβαιότητος τῆς αὐρίου καὶ ὁ πολιτικὸς καὶ δημοσιογραφικὸς σάλος τῶν τελευταίων ἡμερῶν μαρτυρεῖ περὶ τῶν ἀμφιβολιῶν διὰ τὴν ἡμελυντικὴν πολιτικὴν ὁμαλότητα τῆς χώρας.

Ἐὰν ἤδη ὑπὸ τὰς τοιαύτας δυσσιώτους πολιτικὰς τοῦ μέλλοντος προβλέψεις δύναται νὰ ἔχῃ σοβαρότητα ὁ κυβερνητικὸς ἰσχυρισμός, ὅτι ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν μᾶλλον ἐπιμελῆ εἰσπράξιν τῶν φόρων δύνανται νὰ καλύψῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ, τοῦτο ἐναπόκειται εἰς τὴν κρίσιν παντὸς λογικοῦ ἀνθρώπου. Πολιτικὴ ἀνταρσία, κοινωνικὴ ἀναστάτῳσις, ἐξωφύς κομμουνιστικὸς φανατισμὸς καὶ μᾶλλον ἐπιμελὲς εἰσπραξίς τῶν φόρων δὲν δύνανται νὰ συνυπάρξουν. Τοῦτο ἂς τὸ ἐννοήσῃ καλῶς οἱ σπεύδοντες νὰ αἰσιοδοξοῦν συντάχται τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους.

ΚΩΣΤΗΣ Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΝΑΥΤΙΚΗ ΥΠΕΡΟΠΛΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΟΠΛΑ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Πλοῖα μάχης. Τοιαῦτα νοοῦνται τὰ ἔχοντα ὡς κύριον ὄπλον τὸ βαρὺ πυροβόλον καὶ ἀποτελοῦντα τὴν βάσιν ἀφ' ἧς πᾶς στόλος σκοποὺν ἔχον τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ναυτικῆς ὑπεροχῆς στηρίζεται. Εἴτε τὰ πλοῖα ταῦτα ἀποκλειστικῶς ὡς ὁρμηκὰ, δρεδνὰ, ὡς ὁρμηκὰ καταδρομικὰ ἢ ἀλλῶς πῶς ἐν μέλλοντι, δὲν πρέπει νὰ παρανοῇται ὅτι ὁ κύριος σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ καταναυμαχίσις τοῦ ἐχθροῦ καὶ τὸ κύριον ἐπιθετικὸν ὄπλον τὸ πυροβόλον. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ ἐξέλιξις τῶν ναυτικῶν ὄπλων ἔφευρεν εἰς τὸ φῶς τὸ ἔμβολον, τὴν τορπίλιν, τὴν νάρκην, τὸ ὑποβρύχιον καὶ τὸ ἀεροπλάνον ὡς κύριον ἐχθρὸν τοῦ πλοίου μάχης, πάντοτε εὐρέθησαν οἱ ὁπαδοὶ τῶν νέων ὄπλων οἵτινες διεκήρυξαν ὅτι τὸ πυροβόλον καὶ τὸ φέρον αὐτὸ πλοῖον ἐμελλε νὰ ἐξαφανισθῇ.

Ἀλλὰ μέχρι σήμερον τοῦτο ἀρνήται νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὰς θεωρίας καὶ ἐξακολουθεῖ παραμένον ὡς βάσις διὰ τὴν κυριαρχίαν τῆς θαλάσσης.

Οὔτε ὡσαύτως τὰ συμπεράσματα ἐκ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου ὅτι πάντα τὰ νέα ὄπλα ἐτέθησαν ἐν χρήσει ἐντατικῶς κατὰ τοῦ πλείου μάχης εἶναι τοιαῦτα ὅστε νὰ ἐνισχύσῃν ἔστω καὶ ἀμυδρῶς τὰς ἐλπίδας τῶν ἀποστόλων τῶν νέων θεωριῶν. Τὸ νὰ στηρίζεται δὲ τις εἰς ἐξαχγῆν συμπερασμάτων διὰ τὸ μέλλον ἐπὶ τῇ βάσει ἀμφιβολιῶν θεωριῶν καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς πείρας τῶν γεγονότων εἶναι πλέον ἢ παρόλογον, ἰδίᾳ εἰς τὰ ζητήματα τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης. Οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐξέλιξις τῶν ὄπλων αἱ ἀρχαὶ τῆς στρατηγικῆς παραμένουν ἀναλλοίωτοι, ἀσχετῶς ἐὰν ἐπιβάλληται ἡ τροποποίησις τῆς χρήσεως τῶν αὐτῶν

γὰρ τῆς τοιαύτης ἐξελίξεως.

Πλείστα ὅσα βιβλία καὶ ἄρθρα ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ θωρηκτοῦ μέχρι τῶν ἡμερῶν μας ἔχουν γραφῇ περὶ τῆς ἀξίας τοῦ ὡς κυρίας μονάδος τῶν στόλων καὶ ἴσως πλείοτε καταβλήθη προπαγάνδα πρὸς ἐξάλειψιν αὐτοῦ ἀπὸ τὰ διάφορα κράτη. Ἐν τούτοις οὐδεὶς καλῆς πίστεως συζητητῆς θ' ἀρνηθῇ ὅτι οὐδὲν τῶν νέων ὄπλων δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὸ πλοῖον μάχης εἰς τὰ καθήκοντα διὰ τὰ ὅποια προορίζεται. Τὰ πρόχειρα παραδείγματα εἰς τὴν εἰρηγομένην σελίδας παραθέσαμεν εἰς ἐπὶ ῥωσιν τῶν γνωμῶν μας. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παραβλέπεται τὸ γεγονός ὅτι αἱ διαφοροὶ καταδρομαὶ τῶν γερμανικῶν εὐαὶ διαφοροὶ καταδρομαὶ τῶν γερμανικῶν εὐαὶ δρόμων ἐξηλείφθησαν ἐντὸς βραχέως διαστήματος ὑπὸ ἰσχυροτέρων κατὰ τὸ πυροβολικὸν ἀγγλικῶν καταδρομικῶν ἢ θωρηκτῶν.

Οὔτε τὸ σπουδαῖον γεγονός τοῦ θαλασσοῦ ἀποκλεισμοῦ κατὰ τῆς Γερμανίας, ὅστις ἐτήρειτο μὲν ὑπὸ τῶν καταδρομικῶν καὶ λοιπῶν ἐλαφρῶν ἀγγλικῶν πολεμικῶν ἀλλ' ὅπισθεν αὐτῶν ἠγρύπνει ὡς κέρβερος, ὁ Μέγας Στόλος, ἔτοιμος νὰ παρουσιασθῇ ὅπου ἡ ἀνάγκη τὸν καλέσῃ καὶ τὸν ὅποιον οὔτε ἡ ὑποβρύχιος οὔτε ἡ ἐναέρια ἀπειλὴ ἠμπούσε ποτὲ ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ προορισμοῦ του. Μήπως ἄρα γε προβλέπεται τὸ γεγονός ὅτι κατὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Γιουτλάνδης τρία ἰσχυρὰ θωρηκτὰ ἐβυθίσθησαν διαδοχικῶς ὑπὸ πυρὸς πυροβόλων; Διὰ ποῖον συνεπῶς λόγον θ' ἀχρηστευθῇ τὸ πλωτὸν πυροβολεῖον τὸ διὰ βαρέων πυροβόλων ἐξοπλισμένον, τὸ ἔχον μετρίαν ἢ μεγάλην ταχύτητα καὶ καλῶς προσηπτισμένον ἐφ' ὅσον μέχρι σήμερον δὲν ἐνεφανίσθη ὁ ἀντικαταστάτης ἢ ὁ ἐξολοθρευτῆς του; Οὔτε εἶναι δὲ δυνατόν ν' ἀρνηθῇ τις ὅτι παραλλήλως πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τῶν νέων ὄπλων καὶ βελτίωσιν τῶν διαφόρων πλοίων θαίνει καὶ ἡ τελειοποίησις τοῦ θωρηκτοῦ.

Ἡ ναυπήγησις τῶν ἀγγλικῶν θωρηκτῶν «Νέλσον», «Ρότνεϋ», τῶν ἀμερικανικῶν τοιούτων «Μάβλαντ», «Κολοράδο» καὶ «Νέα Βιργινία» καίτοι βασισθεῖσα ἐπὶ τῶν πορισμάτων τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου δὲν ἀποτελεῖ καὶ τὴν τελευταίαν λέξιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦτοῦ. Ἐν τούτοις τὰ ζητήματα τῆς πλευρικής προστασίας ἀπὸ τῶν ἐκρήξεων τορπιλλῶν ἢ βομβῶν, τῆς ὁριζοντίας προστασίας τῆς ἀνιχνεύσεως δι' ἀεροπλάνων, τῆς

αὐξήσεως ἰσχύος καὶ διανομῆς πυροβολικοῦ καὶ τῆς ἀντιαεροπορικῆς ἀμύνης ἐπέσυχον σημαντικὰς βελτιώσεις καὶ ἴσως μόνον τὰ ζητήματα τῆς ὑφ' αὐτὴν προστασίας ἀπὸ νάρκων ἢ βομβῶν μεγάλης ἐκρηκτικῆς δυνάμεως καὶ τῆς ατομικῆς ἢ συνολικῆς προστασίας ἀερίων εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς τὸ στάδιον τοῦ πειραματισμοῦ, δύναται τις εἰπεῖν. Γενικῶς δὲ ὅλαι αἱ προσπάθειαι τείνουσιν εἰς τὴν ναυπήγησιν πλοίων μάχης ἅτινα μὲ οἰαδήποτε βαρεῖας βλάβας νὰ δύνανται νὰ ἐπιπλέουν καὶ νὰ ἐξακολουθοῦν μαχόμενα.

Ἡ ναυπήγησις ὅμως τοιούτων ὀγκωδῶν πλοίων, ἀληθῶν γιγάντων τῆς θαλάσσης ἀποτελεῖ διὰ τὰ μικρὰ κράτη σοβαρὰν ἀνατροπὴν τῶν οἰκονομικῶν τῶν, ἡ δὲ ἀξία αὐτῶν ἀπὸ στρατηγικῆς καὶ τακτικῆς ἀπόψεως εἶναι συζητήσιμος.

Ὅθεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν στόλων εἰς περιορισμένας θαλάσσας θὰ εἶναι προτιμώτερον νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀρχὴ τῆς διανομῆς τῆς δυνάμεως εἰς θάρος τοῦ ἐκτοπίσματος ἤτοι ἡ ναυπήγησις δύο ἢ τριῶν θωρηκτῶν ἐφοδιασμένων μὲ ἰσχυρὸν πυροβολικὸν τῶν 38 ἐκ. καὶ κεκτημένων ἐπαρκῆ προστασίαν ὥστε ν' ἀψηφῶν τὰς ἐναερίους καὶ ὑποβρυχίους προσβολὰς, ἀλλ' ἐκτοπίσματος κάτω τῶν 20.000 τόννων ἀντὶ ἐνὸς τοιούτου τῶν 30 ἢ 35.000 τόννων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἐκτὸς μάχης θέσις ἐνὸς τοιούτου λόγῳ βλάβης ἐπὶ βριχῇ ἢ μικρὸν χρονικὸν διάστημα δὲν ἀποστρεφεί τὸν στόλον τοῦ κυρίου τοῦ στηρίγματος ὡς θὰ συνέβαινεν ἐὰν μικρὸν τι κράτος διέθετεν ἐν μόνον ἢ δύο τὸ πολὺ θωρηκτὰ μάχης συγχρόνου ναυπηγήσεως.

Ἡ ἀνασκόπησις τέλος τῶν προηγουμένων ἐκτεθέντων τόσον ἀπὸ πολεμικῆς ἀπόψεως, ὅσον καὶ ἀπὸ τεχνικῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐξέλιξιν τῶν νέων ὄπλων καὶ τὴν ἐπήρσιαν αὐτῶν ἐπὶ τῆς ἐννοίας τῆς ναυτικῆς ὑπεροπλίας δύναται ν' ἀγάγῃ εἰς τὰ κάτωθι ἐξαχόμενα.

α) Τὸ πυροβόλον παραμένει ὑφ' ὅλης τῆς ἀπόψεως τὸ κύριον ὄπλον τοῦ κατὰ θάλασσαν ἀγώνος, ἐπομένως τὰ δι' αὐτοῦ ἐξοπλισμένα πλοῖα θ' ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς συγκροτήσεως τῶν συγχρόνων στόλων, ἀρκεῖ ταῦτα νὰ ὦσιν ἐπαρκῶς προσηπτισμένα κατὰ πάσης ἐναερίου ἢ ὑποβρυχίου ἐπιθέσεως. Ἀποδείξεις περὶ τούτου ἔστωσαν αἱ ἀποφάσεις τῆς Ναυτικῆς

Διασκέψεως τῆς Βασιγλιῶνος τῷ 1922 κα-
ταρτίσασαι ὡς βάσιν τῶν στόλων τῆς Ἀγγλί-
ας, Ἡν. Πολιτειῶν, Ἰαπωνίας, Γαλλίας καὶ
Ἰταλίας τὰ πλοῖα τῆς γραμμῆς ἡ μάχης ἐν
ἀναλογία 5—5—3—1,75—1,75.

β) Ἡ ἐξέλιξις τοῦ θωρηκτοῦ ὡς πρὸς
τὴν ἐπίθεσιν καὶ τὴν ἀμυναν θαίνει παραλλή-
λως πρὸς τὰς προόδους τῶν ἀντιπάλων του
καὶ τὰ ἐν χρήσει σήμερον τοιαῦτα πλοῖα τῶν
Μεγ. Ν. Δυνάμεων δὲν ἀποτελοῦν τὸν τε-
λευταῖον καὶ πρότυπον τύπον τὸν μὴ ἐπίδεικτι-
κὸν ἐτέρων βελτιώσεων.

γ) Ἡ τακτικὴ ἀξία τοῦ υποβρυχίου καὶ ἡ
ροπλάνου εἶνε σημαντικὴ διὰ τὰς περιορισμέ-
νας θαλάσσας, ἀλλ' οὐχὶ τοιαύτη ὥστε νὰ ὑ-
ποκλείη τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ θωρηκτοῦ ἐφ' ὃ-
σον τοῦτο ἔχῃ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐπαρκῆ πρόσπι-
σιν, ἀφ' ἑτέρου δὲ καλὰ προπετάσματα ἐλκ-
φρῶν σκαφῶν καὶ ἀεροπλάνων.

δ) Τὸ θωρηκτὸν καὶ γενικῶς τὸ πλοῖον
τῆς γραμμῆς λόγῳ τῆς μοναδικῆς του ἐπιθε-

τικῆς καὶ ἀμυντικῆς ἰσχύος εἶνε τὸ μόνον μέ-
σον πρὸς διενέργειαν ἀποκλεισμῶν καὶ ἀμυ-
ναν κατὰ τοιούτων ἀπὸ θαλάσσης, καὶ τὸ μο-
ναδικὸν ὅπλον πρὸς ὑποστήριξιν πάντων τῶν
λοιπῶν καὶ ἐκπροσώπησιν τῆς θαλασσίας ἰ-
σχύος. Τὸ υποβρυχίον καὶ τὸ ἀεροπλάνον δὲν
δύνανται νὰ τὸ ἀναπληρώσουν.

ε' Ἐπομένως μέχρι τοιαύτης μελλοντικῆς
ἐξελίξεως τῆς τορπίλλης, τῆς νάρκης, τοῦ
υποβρυχίου καὶ τοῦ ἀεροπλάνου ὥστε νὰ ἐπι-
έλθῃ ριζικὴ μετατροπὴ εἰς τὴν ἰσχὴν καὶ ἀπό-
δοσιν αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄρσιν τῶν τεχνικῆς
καὶ ναυτικῆς φύσεως περιορισμῶν τῶν, τὸ
βαρὺ πλοῖον μάχης θὰ ἔχῃ τὴν κυρίαν θέσιν
ἐν τῇ συγκροτήσει τῶν στόλων καὶ οὐδὲν ἄνευ
αὐτοῦ θὰ δύναται νὰ ἐπιτελεσθῇ κατὰ θάλασ-
σαν.

Εἰς τὸ προσεχές τὸ ΤΕΛΟΣ

ΑΘΑΝ. Χ. ΣΙΩΚΟΣ
Πλωτάρχης Π. Ν.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Α. ΎΡΑΚΑ

ΟΙ ΕΠΤΑ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ ΑΠΟ ΜΙΧΑΗΛ Η' ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ ΜΕΧΡΙ ΚΩΝ(ΤΙΝΟΥ) ΙΑ' ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ

Τέταρτος αὐτοκράτωρ Πα-
λαιολόγος. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνι-
κος Γ' εἶχε βασιλεύσει χρόνους δεκαετίαι ἀπὸ
τῆς ἐποχῆς ἀφ' ἧς ἐξεθρόνισε τὸν πάππον του
Ἀνδρόνικον Β' ἐκ τῆς βασιλείας, ζήσας ἔτη
πεντήκοντα τέσσαρα. Μετ' αὐτὸν ἀνηγερέθη
αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ υἱὸς
του Ἰωάννης Ε' Παλαιολόγος ὢν ὁ τέ-
ταρτος αὐτοκράτωρ Παλαι-
ολόγος ὡς ὁ πρεσβύτερος τοῦ Μανουήλ.
Ὡς δ' ἀνήλικος διὰ τὸν θρόνον τῆς Κων-
σταντινουπόλεως καὶ ἔνεκα τούτου εἶχε διορι-
σθῇ διὰ διαθήκης τοῦ πατρός του Ἀνδρόνικου
Γ' μετὰ τῆς μητρὸς του Ἄννας τῆς Σαβαν-
δίας ἐπίτροπος τοῦ Ἰωάννου Ε' ὁ φίλος τοῦ
Ἀνδρόνικου Γ' Ἰωάννης Γ' Κατακουζηνός,
ὅστις εἶχε κηρυχθῇ αὐτοκράτωρ ἐν Διδυμοτεί-
χῃ μετὰ τῆς συζύγου του Εἰρήνης θυγατρὸς
τοῦ Ἀνδρόνικου Ἀσάν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ
Ἀνδρόνικου Γ' τοῦ νεωτέρου, ἀλλ' εἰς τὰς
ἐροτελείαις διέταξε νὰ μνημονεύεται πρώτη
ἡ χήρα βασίλισ Ἄννα χήρα τοῦ Ἀνδρόνικου
Γ' ὁ υἱὸς τῆς μετ' ἐκείνην ἀνήλικος Ἰωάν-

νης Ε' καὶ τρίτος ὁ Ἰωάννης Κατακουζη-
νός, ὅστις ὅμως εἶχεν ἐκ τούτου μισθῇ ἀπὸ
τὴν βασίλισσαν Ἄνναν καὶ ἠναγκάσθη τότε
ὁ Κατακουζηνός, συμμαχήσας πρὸς τοὺς Τούρ-
κους, στραφεὶς νὰ στρατεύσῃ κατὰ τῶν παρα-
θαλασσίων, κυριεύσας δὲ τὴν Μακεδονίαν καὶ
Θράκην ἐστρατοπέδευεν ἐνατι ντῆς Κωνσταν-
τινουπόλεως πολιορκήσας αὐτὴν ὁ πρῶν με-
γάλος δομέστικος Ἰωάννης Κατακουζηνός λαί-
βων βοηθοὺς συμμαχοὺς του καὶ τοὺς Τούρ-
κους ὑπὸ τὸν Ὁρχάν, τοὺς Σέρβους ὑπὸ τὸν
βασιλέα Στέφανον Δουκάν καὶ τὸν ληστοπει-
ρατὴν Οὐμούρμπεη δυνάστην Ἀϊδινίου καὶ Ἰ-
ωνίας, ἐχθροὶ οὗτοι τῆς Ἑλλάδος ἐν ἔτει 1342.
Οὕτω ἠδυνήθη ὁ Ἰωάννης Κατακουζηνός διὰ
προδοσίας τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει φίλων
του νὰ εἰσέλθῃ ἐν αὐτῇ διὰ τῆς Χρυσῆς Πύ-
λης τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1347, ὅτε διαρκού-
σης τῆς Ἐπιτροπείας τοῦ Ἰω. Κατακουζηνοῦ
ἐπὶ τοῦ ἀνγλίκου Ἰω. Ε' Παλαιολόγου συνερω-
νήθη νὰ ἀρχωσι τῶν πραγμάτων ὅτε Ἰω. Κα-
τακουζηνός καὶ ὁ Ἰω. Ε', ὄντες συμβασιλεῖς
στεφθέντες τοῦ Κατακουζηνοῦ ἐν τῷ νῶ τῆς

Ἀγίας Σφοῖας τὴν 10 Μαΐου 1347. Ἀμα
ἀνγλικιώθῃ ὁ Ἰωάννης Ε' ἐπέφθῃ βασιλεὺς
ὑπὸ τοῦ Ἰσιδώρου τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐπὶ
μῖαν δεκαετίαν διώκησαν τὴν αὐτοκρατορίαν
εἰρηνικῶς ὅτε Ἰω. Κατακουζηνός καὶ ὁ Ἰω.
Ε' συναυτοκρατοροῦντες καὶ διὰ νὰ γίνῃ ὁ
σύνδεσμός των ὁμαλότερος ὁ Κατακουζηνός
ἔδωκε τὴν θυγατέρα του Ἑλένην ὡς σύζυγον
πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰωάννην Ε' Παλαι-
ολόγον, τὴν δὲ ἑτέραν θυγατέρα του ἔγεμεν
ὁ Σουλτάνος Προύσης Οὐρχάν, πατὴρ τοῦ
Σουλταῖν πασσά εἰς ἡλικίαν 65 ἐτῶν, λαβὼν
εἰς τὸν γυναικωνίτην του τὴν νεαρὰν Θεο-
δώραν ἄνευ ἐπισήμου γάμου. Ὁ Ἰωάννης Κα-
τακουζηνός εἶχε δύο υἱοὺς τὸν Ματθαῖον καὶ
Ἀνδρόνικον καὶ ὁ Ματθαῖος ἡξίου νὰ στεφθῇ
αὐτοκράτωρ Ἀνδριανουπόλεως ἀπὸ τὸν συμ-
βασίλει, α πατέρα του Κατακουζηνόν, ἀλλ' ἡ
μήτηρ του Εἰρήνη μετέπεισε τὸν υἱὸν τῆς Ματ-
θαῖου. Ὅταν δὲ στάσις ἐμπορικὴ ἡγήσθη ἐν
Κωνσταντινουπόλει διαρκέσασα ἀπὸ τὸ 1348
ἕως τὸ ἔτος 1352 ὁ Ματθαῖος Κατακουζηνός
κινούμενος ἐκ φιλοδοξίας ἐπανεστάθη κατὰ
τοῦ Ἰωάννου Ε' καταφυγόντος τούτου εἰς Τέ-
νεδον καὶ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους 1354 ἐπέφθῃ
ὡς συνάρχων τοῦ πατρός του Ἰωάν. Κατακου-
ζηνοῦ. Ἐνεκα τῶν τοιούτων παρεχῶν οἱ Ὁ-
θωμανοὶ ὑπὸ τὸν Οὐρχάν ἐπωφελοῦμενοι κατέ-
λαβον τὴν Καλλίπολιν καὶ τὰ ὀχρὰ μέρη τῆς
Θράκης. Ὁ Ἰωάννης Ε' ὑποστηριζόμενος ὑπὸ
τῶν ἐν Γαλιτᾷ Γεννοαίων καὶ τοῦ συγγα-
μίου του Οὐρχάν ἐπανήλθεν ἐκ Τενέδου εἰς
Κωνσταντινουπόλιν ἀναλαβὼν καὶ αὐτὸς τὴν
βασιλείαν του, ἐξ ἧς ἀπεχώρησεν ὁ Ἰωάννης
Κατακουζηνός μεταβὰς εἰς τὴν μονὴν Μαγ-
γάνων Ἀθῶνος γενόμενος μοναχὸς τῷ 1355,
ὁ δὲ υἱὸς του Ματθαῖος πεισθεὶς ὑπὸ τοῦ πα-
τρός του παρητήθη ἀπὸ τὴν αὐτοκρατορίαν
ζήσας ὡς ἀπλοῦς ιδιώτης εἰς Πελοπόννησον.
Ὁ Ἰωάννης Κατακουζηνός συγγράφων ἱστο-
ρικὰ καὶ θεολογικὰ ὡς μοναχὸς εἰς τὴν αὐτὴν
μονὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἰωάσαφ ἀπεβίωσε ἐν ἔ-
τει 1383 μοναχός.

Ὁ Ἰωάννης Ε' Παλαιολόγος βασιλεύει
μόνος ἀπὸ τὸ 1341—1391 ὡς ἀπηλλάγη τῶν
Κατακουζηνῶν. Κατὰ τὸ διάστημα ἐκεῖνο
ὅμως τῆς πολιτικῆς διχονοίας πρὸς κατάληψιν
παρὰ τὴν τῆς ἀρχῆς ὑπὸ τῶν Κατακουζη-
νῶν, οἱ Τούρκοι ὄντες κατακτηταὶ ἐν τῇ Ἀ-
σίᾳ καὶ ἐν Εὐρώπῃ ἐκυρίευσαν τὴν Σηπτόν

κειμένην ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπέναντι τῆς
Ἀζύδου μετὰ τῶν ὁποίων ὁ Ξέρξης κατὰ τὸ
480 π. Χ. ἐξεῖρε τὴν γέφυραν ἐκείνην δι' ἧς
διεβίβασε τὰ στρατεύματά του εἰς τὴν Ἑλλά-
δα. Τὸν Βόσπορον ἐγεφύρωσε καὶ ὁ Δαρεῖος
τῶν Περσῶν τῷ 513 π.Χ. κατὰ τῶν Σκυθῶν,
ἐγεφύρωθῃ δὲ διὰ πλοίων τῷ 628 μ.Χ. εἰς
ὑποδοχὴν μεγαλοπρεπεστέραν καὶ πρὸς τιμὴν
τοῦ αὐτοκράτορος Ἡρακλείου ἐπιστρέψαντος
νικητοῦ κατὰ τῶν Περσῶν εἰς Κωνσταντινου-
πολιν. Κατέλαβον ἐπὶ οἱ Τούρκοι τῷ 1357 τὴν
Καλλίπολιν οὕσαν ἡ κλεῖς τοῦ Ἑλλησπόντου
μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας. Καὶ ἐπὶ Σουλτά-
νου τοῦ Οὐρχάν τοῦ γαμβροῦ τοῦ Ἰωάν. Κα-
τακουζηνοῦ οἱ Τούρκοι ἐπάτησαν κατὰ πρῶτον
τὴν γῆν ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ὁδηγούμενοι καὶ ὑπὸ
τοῦ Σουλταῖν υἱοῦ τοῦ Οὐρχάν ὃν ἀποθνήσκοντα
τῷ 1359 διεδέχθη ὁ υἱὸς αὐτοῦ Μουράτ Α' ὁ
κυριεύσας τόσας ἑλληνικὰς πόλεις καὶ τὴν
Ἀδριανουπόλιν καταστήσας αὐτὴν πρωτεύου-
σαν τῆς Ὀθωμανικῆς μοναρχίας τῷ 1361, ἀ-
φού εἶχε κυριεύσει τὴν ἐν Γαλιτῇ Ἀγκυραν
καὶ ἐν Εὐρώπῃ πρὸς Αἰγὸς Ποταμὸς τῆς
Θρακικῆς χερσονήσου, τὸ Τζουρούλον, τὸν Πύρ-
γον, τὸ Διδυμοτείχον, Βαρδάρη, Φιλίππου-
πολιν ὢν ἔνεκα κατακτήσεων ὁ Ἰωάννης Ε'
Παλαιολόγος συνήψε μετὰ τοῦ Μουράτ Α' ἀ-
μοιβαίαν συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν συνομολογή-
σαντες εἰρήνην. Ὁ Μουράτ Α' μετὰ πλείστας
κατακτήσεις του ἐν Ἀσίᾳ ἐπανήλθε τῷ 1386
ἐν Εὐρώπῃ ἐπιτεθεὶς τῶν Σέρβων ὑπὸ τὸν
βασιλέα αὐτῶν Λάζαρον, ἀλλ' εἰς τὴν μάχην
τοῦ Κοσσυφοπέδιου τῷ 1389 ὁ στρατὸς τῶν
Σέρβων ἠττάται καὶ συλλαμβάνεται αἰχμάλω-
τος ὁ βασιλεὺς τῶν Σέρβων, ὁ δὲ Μουράτ
Α' δολοφονεῖται ἐν τῷ στρατοπέδῳ τοῦ ὑπὸ
τοῦ Σέρβου εὐπατρίδου Μίλοτ Βεσίλοβιτς· ὁ
Μουράτ Α' εἶχε δύο υἱοὺς τὸν Βαϊζήτ Α' καὶ
τὸν Ἰακούβ καὶ ὁ πρωτότοκος Βαϊζήτ Α' ἐ-
γένετο ὁ Σουλτάνος τοῦ Τουργικικοῦ κράτους.
Καίτοι ὁλοθρίως εἶχεν τὰ τῆς ἑλληνικῆς αὐ-
τοκρατορίας ἡ ἔρις περὶ κατάληψιν τῆς ἀρ-
χῆς διήρκει. Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Κωνσταντι-
νουπόλεως Ἰωάννης Ε' ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρόνικου
Γ' εἶχε τρεῖς υἱοὺς τὸν Ἀνδρόνικον, τὸν Μα-
νουήλ, καὶ τὸν Θεόδωρον καὶ ὁ Ἀνδρόνικος
ἦτον ὁ πρεσβύτερος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Ε' ὃν
φυλακίζει ὁ υἱὸς τοῦ Ἀνδρόνικου ἐκ φυλακ-
χίας ὡς καὶ τοὺς ἑτέροις δύο ἀδελφούς του
Μανουήλ καὶ Θεόδωρον ἀνακηρυχθεὶς τῆς

Κωνσταντινουπόλεως αυτοκράτωρ τῇ συνδρομῇ τοῦ Σουλτάνου Βαϊσζήτ Α' καλουμένου καὶ Γιλδρίμ ὃ ἐστὶ κεραυνός. Ἄλλ' οἱ φυγαδεύθεις ἐκ τῆς φυλακῆς Ἰωάννης Ε' καὶ οἱ υἱοὶ τοῦ Μανουήλ καὶ Θεόδωρος κατέφυγον καὶ οὗτοι εἰς τὸν Βαϊσζήτ, ὅστις ἵνα καταστήσῃ αὐτοὺς ἀνιδύοντες διέταξε τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωάννου Ε' Ἀνδρόνικον νὰ παραδώσῃ τὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸν πατέρα τοῦ Ἰωάννου Ε' ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὃ δὲ Ἀνδρόνικος ἐκράτησε τὰς ἐλευθέρους πόλεις Σηλυβρίαν, Ἡρακλείαν, Ραιδεστόν, Θεσσαλονίκην καὶ ὁ Θεόδωρος μετέβη ἡγεμὼν τῆς Σπάρτης. Ὁ Ἀνδρόνικος μετ' ἐαυτοῦ εἶχε καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωάννου ΣΤ' τὸν δὲ Μανουήλ εἶχεν ὁ Βαϊσζήτ ἐν τῇ Προύσῃ ὑπηρεσίᾳ τοῦ αἰχμάλωτον. Ὁ Βαϊσζήτ Β' τῷ 1390 ἀπὸ τὴν Εὐρώπην μετέβη εἰς Ἀσίαν καὶ ἐκυρίευσεν τὴν Φιλαδέλφειαν τὴν μόνην πρᾶξινασσαν ἐλληνικὴν πόλιν ἐν Ἀσίᾳ καὶ τῷ 1391 ἐπέστρεψεν εἰς Εὐρώπην ὅτε συγχρόνως τῷ αὐτῷ ἔτει 1391 ἀπεβίωσεν ὁ βασιλεὺς Ἰωάννης Ε'. Ὁ ἐν Προύσῃ αἰχμάλωτος υἱὸς τοῦ Ἰωάννου Ε' Μανουήλ Β' ἔμαθε τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς τοῦ Ἰωάννου Ε' αὐτοκράτορος, ἔφυγε λάθρα ἐκ Προύσας καὶ ἀφικόμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκηρύχθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοκράτωρ. Ὁ Σουλτάνος τότε Βαϊσζήτ ὅστις τῷ 1396 ἐπὶ Ἰωάννου Σ' εἶχε πολιορκήσει τὴν Κωνσταντινούπολιν ἤλθισεν ἀπὸ τὸν Μανουήλ Β' νὰ ἐδρεύει ἐν Κωνσταντινουπόλει καθὼς διὰ τοὺς μουσουλμάνους καὶ νὰ κτισθῇ δι' αὐτοὺς τέλει ἀρνηθέντος ταῦτα τοῦ Μανουήλ ὁ Βαϊσζήτ τῷ 1402 πολιορκεῖ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη τὴν Κωνσταντινούπολιν διαρκείας ἀπὸ τὸ 1396 ὡς εἶχε διαρκέσῃ ἡ Ἀραβικὴ πολιορκία.

Πέμπτος Παλαιολόγος αὐτοκράτωρ. Αὐτοκράτωρ εἶχεν ἀνακηρυχθῇ ὁ Μανουήλ Β'. Κατ' αὐτοῦ ἀνθίστατο ὁ Σουλτάνος Βαϊσζήτ Α' καὶ πρότεινε πρὸς διαίρεσιν τοῦ λαοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὸν Ἰωάννην ΣΤ' τὸν υἱὸν τοῦ Ἀνδρόνικου καὶ ἀνεψιὸν τοῦ Μανουήλ Β' ἐκ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἀνδρόνικου τὴν αὐτοκρατορίαν νὰ παραχωρήσῃ εἰς τὸν Ἰωάννην ΣΤ' εἰς τὸν ὁποῖον οὗτος εἶχε δικαίωμα ὡς υἱὸς τοῦ πρεσβυτέρου υἱοῦ τοῦ Μιχαήλ Θ' ὁ δὲ πατὴρ τοῦ Ἀνδρόνικου νὰ παραχωρήσῃ πρὸς τὸν Βαϊσζήτ Α' τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς αὐτοκρατορίας νὰ με-

ταφερθῇ εἰς Πελοπόννησον ὑπὸ τὴν διοίκησιν καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Ἰωάννου ΣΤ' καὶ τῶν ἀπογόνων του. Ἐὰν τοῦτο ἐγίνετο ὁ Βαϊσζήτ ἤθελε λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ὁ λαὸς νὰ ἐξώσῃ τὸν Μανουήλ Β' ἐκ τοῦ θρόνου ἐγκαθιστῶν ὡς νόμιμον διάδοχον τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἰωάννου ΣΤ'.

Ὁ Λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως διηρέθη ὑπὲρ τοῦ Ἰωάννου ΣΤ' καὶ τοῦ Μανουήλ Β' ἀνεψιῶ καὶ θείου. Ὁ Μανουήλ Β' φοβούμενος τὰ ἐκ τῆς διαίρεσεως τοῦ λαοῦ ἔθνικὰ δεινὰ παρήγγειλεν εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἰωάννου ΣΤ' εὐρισκόμενον εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Τούρκων νὰ παραλάβῃ παρ' αὐτοῦ τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, διότι αὐτὸς προετίθετο ἐγκαταλείπειν τὴν οἰκονομίαν τοῦ εἰς Πελοπόννησον νὰ μεταβῇ εἰς Εὐρώπην. Ὅντως ὁ Ἰωάννης ΣΤ' ἀνηγόρευθῃ αὐτοκράτωρ, ὁ δὲ Μανουήλ μετέβη εἰς Βενετίαν κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα εἰς διαφόρους αὐλὰς πρὸς ματαίαν ὑποστήριξιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Ὁ Βαϊσζήτ Α' ἐκ τοῦ περίε τῆς Κωνσταντινουπόλεως στρατηγείου τοῦ ἐκυρίευσεν τὴν Βλαχίαν, κατέκτησε τὸ Καραμανικὸν κράτος ἐν Ἀσίᾳ, ὑπέταξε τὴν Βουλγαρίαν φονεύσας τὸν βασιλεὺς αὐτῆς Σισμάν καὶ τὰς τοῦ Ἰστροῦ καὶ Ἀδριαῖας χώρας κατέστησε ὑποτελεῖς μέχρι τῶν περὶ τοῦ Βοσπόρου, ἀφοῦ εἶχεν ἐξολοθρεῦσαι τὸν στρατὸν τῆς Οὐγγαρίας ὑπὸ τὸν βασιλέα Σιγισμόνδον προελάσας μέχρι τοῦ Εὐφράτου. Γαυριῶν ὁ Βαϊσζήτ Α' διέταξε τὸν Ἰωάννην ΣΤ' νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς αὐτοκρατορίας παραδίδων τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἄλλ' ὅτε Ἰωάννης ΣΤ' καὶ ὁ λαὸς δὲν ὑπήκουσαν καὶ ὁ Βαϊσζήτ ἀπὸ τὸ 1400 ἕως τὸ 1402 ἐπανάλαβε τὴν πολιορκίαν, ἥτις πρῆλυσεν ἐκ τοῦ ἔξης γεγονότος. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μογγόλων καὶ τῶν Τατάρων Χάνης Ταμερλάνος κατέλθων ἐκ τῆς Σινικῆς κατέκτα τὴν Μικρὰν Ἀσίαν παραγγείλας εἰς τὸν ἐν Εὐρώπῃ Βαϊσζήτ Α' τὰς ἰδίας του ἀξιώσεις ἵνα ἐτι ἀποδώσῃ εἰς τὸ Βυζαντινὸν κράτος τὰς ἐν Ἀσίᾳ ἀφαιρεθείσας κτήσεις του· ὁ Βαϊσζήτ διαπεράσας πολυάριθμον στρατὸν 200.000 ἀμέσως ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν εὐρέθη περὶ τὴν Ἀγκυραν ἀντιμέτωπος πρὸς τὸν Ταμερλάνον ὃν ἔγοντα 800.000 μάχμον στρατὸν Μογγόλων καὶ Ταταρικῆς φυλῆς καὶ τὴν 28 Ἰουλίου 1402 συγκρατηθείσης μάχης κρισίμου κατεστράφησαν οἱ Ὀσμάνοι καὶ Βαϊσζήτ ἡχμαλῶ-

τεύθη καὶ εἰς ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετὰ ταῦτα ὁ Ταμερλάνος μὴ ἔχων ναυτικὴν δύναμιν δὲν ἤδυνήθη νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἀφ' οὗ ἐδήλωσε τὴν Ἀσίαν ἐπέστρεψεν εἰς τὰς ἰδίας του χώρας ἀποβιώσας τῷ 1405· ὁ δὲ Βαϊσζήτ Α' ἀπέθανεν μετὰ 9 μῆνας ἀπὸ τὸ 3022.

Ἡ πολιορκία τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς λαθῇ ἐξ ἀνάγκης καὶ ὁ Μανουήλ Β' ἀπὸ τὸ 1399 ἦτον εἰς Εὐρώπην εἰς μάτην εἰς τὴν βοήθειαν παρ' αὐτῆς, ὅσα ἔμαθε τὴν καταστροφὴν τοῦ Βαϊσζήτ Α' ἐπέστρεψεν εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 1403 καὶ ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπεδέχθη αὐτὸν ὡς αὐτοκράτορα καθαιρέσας δι' ἐξορίας ὡς ἀνίκανον τὸν τῶς αὐτοκράτορα Ἰωάννην ΣΤ' ὡς ὑποτελῇ τοῖς Τούρκοις καὶ οὕτως ὁ Μανουήλ Β' ἐγένετο ὁ Πέμπτος αὐτοκράτωρ Παλαιολόγος.

ΗΜΕΡΑΙ ΔΟΞΗΣ ΚΑΙ ΘΡΙΑΜΒΩΝ

Η ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ 1912

ΥΠΟ ΙΩΑΝΝΟΥ ΛΕΝ
(ἀνταπικριτοῦ τῆς «Ἰλουστράσιόν»)

(35)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Οἱ Τούρκοι εἶχον ἀποσυρθῇ εἰς τὰ ὕψωμα τῆς Καστανιάς, ὁπόθεν ἐδέσποζον τῆς εἰσόδου τοῦ Τριποτάμου. Ἐξ ἄλλου τὸ ἐλληνικὸν φροδοτικὸν τῆς ἐμπροσθοφυλακῆς δὲν ἠδύνατο νὰ καταλάβῃ θέσεις παρὰ εἰς ἓνα μόνον μέρος πολὺ στενόχωρον, κείμενον ἐντὸς τοῦ στενοῦ, εὐθὺς παρὰ τὴν εἰσόδον αὐτοῦ, εἰς ἓνα σημεῖον ὅπου ὁ αὐχὴν εὐρύνεται ὀλίγον. Ἐπωφελέθη τῆς νυκτὸς διὰ νὰ διέλθῃ ταχέως εἰς φάλαγγα τὴν ἐπικίνδυνον εἰσόδον, ἐνῶ ἡ ἐμπροσθοφυλακὴ τῆς Δευτέρας μεραρχίας ἐπροχώρει πρὸς τὰ ἐνδότερα. Μετὰ τοῦτο κατέλαβε θέσιν.

Εὐθὺς ἀπὸ τῆς αὐγῆς, τὴν 16/29 Ὀκτωβρίου, ἤρχισε βάλλουσα διὰ νὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν προέλασιν τοῦ πεζικοῦ. Ὁ ἐχθρὸς ἀνέστη μέχρι τῆς μεσημβρίας καὶ κατόπιν ὑπεχώρησεν ἐν ἀταξίᾳ, ἐγκαταλείπων καὶ πάλιν τὰ πυροβόλα του καὶ τὰ ἐλπία-

Τέσσαρες ἦσαν οἱ υἱοὶ τοῦ Βαϊσζήτ Σαλεμάν, Μουσσᾶ, Κασίμ καὶ Μωάμεθ· οὗτοι κατεσπαράχθησαν πολεμοῦντες πρὸς ἀλλήλους ἐπὶ μίαν δεκαετίαν καὶ ὑπερίσχυσε ὁ νεώτερος Σουλτάνος Μωάμεθ Α' ἀνακηρυχθεὶς Σουλτάνος καὶ ἀναλαβὼν κατακτητικὴν πορείαν. Ἐν τούτοις ἀπέδωκε τῷ Μανουήλ Β' τὰς περὶ τὸν Εὐξείνιον καὶ τὴν Προποντίδα καίμενας Ἑλληνικὰς πόλεις οὐδαμῶς ἐνοχλήσας τὸν αὐτοκράτορα μέχρι λήξεως τῆς ἐξουσίας του τῷ 1421, διότι ὁ Μωάμεθ Α' ἀπερίσπαστος ὢν ἐπεχείρησεν ἐπιδρομὰς εἰς Βλαχίαν, Οὐγγαρίαν καὶ Σερβίαν καὶ πάλιν ἐστράφη πρὸς τὴν Ἑλλάδα κατστρέψας τῷ 1414 τὴν Βοδονίτζαν ἐξ ἧς ἐξηνδραπόδισε 1600 κατοίκους, τῷ 1415 κατέλαβε τὴν Ἀπικὴν, τὴν Εὐβοίαν καὶ τὰς Κυκλάδας ὅτε τῷ 1421 ἀποθνήσκει ὁ Μωάμεθ Α' καὶ διαδέχθη αὐτὸν ὁ υἱὸς τοῦ Μουράτ Β'.

φύρα αὐτῶν.

Εἰς τὸ ἀριστερὸν ἡ Τετάρτη μεραρχία εἶχε συναντήσῃ εἰς τὸ Ἐπρόκλαδον ἀντίστασιν, τὴν ὁποῖαν ἄλλως ταχέως συνέτριψε.

Τὸ βράδυ τῆς 16/29 Ὀκτωβρίου τὰ στρατεύματα ἐφθάνον τοις τοῦτοτρόπως, χωρὶς νὰ εὗρουν πλέον ἀντίστασιν, πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Βερροίας, τὴν ὁποῖαν οἱ Τούρκοι εἶχον ἐκκενῶσει κατὰ τὴν νύκτα.

Τὴν 17/30 Ὀκτωβρίου λοιπὸν, δηλαδὴ χθὲς, τὴν πόλιν κατεῖχεν ὁ ἐλληνικὸς στρατός, τῶν μουσουλμάνων κατοίκων δηλωσάντων χωρὶς καμμίαν δυσκολίαν πλήρη καὶ τελείαν ὑποταγήν.

Ὁδηγοὶ αὐτοκινήτων, ἐπανελθόντες ἐνταῦθα κατὰ τὴν νύκτα λέγουσι ὅτι ἡ πόλις τῆς Νιαούσης, ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Βοδενῶν, μόλις ἔμαθε τὴν πῦρ τῆς Βερροίας, ἐξεδίωξεν ἀμέσως ὅλους τοὺς τούρκους δημοσίους ὑπαλλήλους καὶ ἐμήνυσεν εἰς τὸν Διάδοχον ὅτι τὸν ἀναμένει.

νυπομόνωσ. 'Ανέλαβεν επίσης να παρέχη τακτικώς 25.000 ἄρτους καθ' ἡμέραν διὰ τὸν ἐλευθερωτὴν στρατὸν, πρᾶγμα μεγάλης σημασίας, λαμβανόμενης ὑπ' ὄψιν τῆς δυσκολίας ἐκ τῶν ὀπισθεν ἐφοδιασμοῦ.

Πρόκειται λοιπὸν νὰ προσπαθῶμεν σήμερον νὰ μεταβῶμεν εἰς Βέρροϊαν, δηλαδὴ νὰ προφθῶμεν ἴσως ἐπὶ τέλους τὸν στρατὸν. 'Εἰχομεν νὰ διανύσωμεν διάστημα 70 χιλιομέτρων. 'Εὰν δὲν κατορθώσωμεν νὰ εὐρωμεν καὶ νὴν μεταφορικὸν μέσον, θὰ διανύσωμεν τὴν ἀπόστασιν μὲ δύο σκυμμούς, ἐν ἀνάγκῃ.

Δυστυχῶς δὲν ὑπάρχει κανὲν διασέσιμον ὄχημα. 'Αλλ' ἐπὶ τέλους ἀνακαλύπτωμεν ἓνα καχεκτικὸν ὄναριον διὰ νὰ μᾶς χρησιμεύσῃ διὰ τὴν μεταφορὰν τῶν ὀλιγίστων πραγμάτων μας, τῶν ἰδικῶν μας καθὼς καὶ ἐνὸς ἀξιωματικοῦ ὁ ὁποῖος θέλει νὰ προφθῇ τὸ σύνταγμα τοῦ εἰς τὴν δευτέραν μεραρχίαν.

Ὁ δρόμος εἶνε ὁμαλὸς, διότι ἐπὶ 35 περίπου χιλιομέτρα διέρχεται διαρκῶς ἐν μέσῳ πεδιάδος. Κατ' ἀποστάσεις, δεξιὰ καὶ ἀριστερᾷ, σκοποὶ καὶ φυλάκια. 'Ενας στρατιώτης μᾶς πληροφορεῖ ὅτι ἡ ὁδὸς φρουρεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον διότι δι' αὐτῆς πρόκειται νὰ μεταβῇ εἰς Βέρροϊαν ὁ Βασιλεὺς.

Ἡ πόλις τῆς Βερροίας μόλις χθὲς κατελήφθη καὶ φαίνεται ἀρκετὰ ἀσύνετον ἐκ μέρους τοῦ 'Ανακτος τὸ νὰ μεταβῇ ἐκεῖ τόσον ἐνωρίς... Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος δὲν φροντίζει ὅσον πρέπει διὰ τὴν ζωὴν τοῦ. Τὴν ἐκθέτει μὲ πολλὴν εὐκολίαν, λησμονῶν ὅτι ἡ ζωὴ ἐνὸς ἀρχηγοῦ Κράτους ἀνήκει πρὸ παντὸς εἰς τὸν λαόν τοῦ.

Διερχόμεθα διὰ ταυρικῶν χωρίων κατεχομένων ὑπὸ ἀποσπασμάτων.

Οἱ κάτοικοι ἔχουν ἀναπετάσει εἰς τὰς οἰκίας των λευκὰς σημαίας. Εἰλέπομεν μάλιστα καὶ τὸ παράδοξον καὶ μοναδικὸν θέαμα ἐνὸς χότζα, ἱερέως τῆς ἡμισελήνου, περιπατοῦντος μὲ μίαν ἐλληνικὴν σημαίαν, κυανὴν μὲ λευκὸν σταυρόν.

Βεβίζομεν πλέον τῶν 4 ὥρῶν ἤδη. 'Εχομεν λοιπὸν διανύσει 20 περίπου χιλιομέτρα, διότι τὸ βάδιμά μας εἶνε ζωηρόν.

'Απόψε θὰ κοιμηθῶμεν εἰς Βέρροϊαν.

Ὁ δρόμος ἀρχίζει νὰ γίνεταί ἀνηφορικὸς, διότι πρέπει ν' ἀνέλθωμεν τὴν τεραστίαν ὀρεινὴν ἑκτασιν τοῦ μᾶς χωρίου ἀπὸ τὴν Βέρροϊαν, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν πεδιάδα τοῦ 'Αξιού (Βαρδάρ) καὶ τῆς Θεσσαλονίκης.

Καταβαίνομεν ἀπὸ τὴν ἄμαξον. Τὸ ταπεῖον εἶνε ἐξόχως ὠραῖον. 'Αριστερᾷ τὸ ὄρος δεξιᾷ ἡ κοιλάς τοῦ Τριποτάμου, ἀποτόμως σχεδὸν παντοῦ τεμνομένη μέχρι 500 τὸ ὀλιγότερον μέτρων κάτωθεν τῆς ὁδοῦ. Βλέπομεν τοιοῦτοτρόπως πολὺ συχνὰ ἀφ' ὑψηλοῦ τὸ ἀνατολικὸν μέρος τῆς κοιλάδος, τῆς ὁποίας ἡμποροῦμεν νὰ διακρίνωμεν τοὺς λόφους καὶ τὰς φάραγγας ὡς ἀν σχεδιασμένας ἐπὶ χαρτοῦ. Τὸ θέαμα εἶνε μεγαλοπρεπές.

Διὰ γιδομονοπατίων συνιστοῦμεν καὶ ἀπαφεύγμεν τοὺς ἀπείρους ἐλιγμούς τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν ἓνα τμήμα πυροβολικοῦ ἀνέρχεται κοπιωδῶς.

Κατόπιν σιματῶμεν διὰ νὰ πῶμεν, ἀτύνετα, ἀπὸ τὸ ἡδονικώτατον δροσερὸν νερὸν τῶν πηγῶν ποῦ ἀφθονοῦν εἰς τὸ μέρος αὐτὸ, παρὰ τὸ μέγα ὕψος. Διασταυρούμεθα δὲ μὲ οἰκογενεῖας Τούρκων χωρικῶν, οἱ ὅποιοι κινεῖται καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ ὄρος, ὅπου ὁ φόβος τῶν Ἑλλήνων τοὺς εἶχεν ἀναγκάσει νὰ καταφύγουν. Αἱ γυναῖκες, ἔχουσαι σκεπασμένον τὸ πρόσωπον, βεβίζουσιν γυμνόποδες. Οἱ ἄνδρες ἔχουν ἱππεύσει τὰ ζῶα των μετὰ τῶν τέκνων των. Μερικαὶ κορασίδες μὲ τὰ μεγάλα μαύρα μάτια, σκιαζόμενα ἀπὸ μακρὰς βλεφαρίδας, εἶνε θελκτικώταται.

Κατόπιν ἔρχεται ἓνας Ἑλλήν χωρικός, ὀπλισμένος μ' ἓνα τεράστιον καρποφίλι, ἀρχαιότητος ἐνὸς καὶ ἡμίσεως τοῦλάχιστον αἰῶνος. Ἐχει τὴν χαρὰν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν, ὥστε φιλεῖ ὅλους τοὺς παρόντας ἄνδρας.

— Φαντασθῆτε, μᾶς λέγει, ὅτι τώρα δὲ ἀπάντησα τὸ Βασιλεῖ ! Ταῦτοκίνητα εἶχαν σταματήσει. Ὁ Βασιλεὺς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ πηγαιναί πεζοί. "Ὁ ἀν μού εἶπὼν πῶς ὁ «Βασιλεὺς μου» εἶν' ἐκεῖ, ἐσταυροκοπήθηκα τρεῖς φορές, ἔκλαψα ἀπὸ τὴ χαρὰ μου καὶ ἐζήτησα ἔπειτα νὰ τὸν φιλήσω. Οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ὁμοῦ δὲν ἤθελαν οὔτε νὰ τοῦ ποῦν καὶ τί ζητοῦσε. Αὐτὸ δὲν ἦταν σωτὲρ, μού φαίνεται. "Ἀς εἶε ἄλλη φορὰ θὰ ἰδοῦμε Παράκλησιν 19 (Ὀκτωβρίου) 1 Νοεμβρίου 1912

Πρέπει τῶρα νὰ ἀναχωρήσωμεν ἐμπρός. Τρέχοντες λοιπὸν διὰ καὶ ἐκεῖ καὶ πάλιν διὰ νὰ εὐρωμεν καὶ νὴν μεταφορικὸν μέσον πρὸς ἀναχώρησιν καὶ διὰ νὰ μάθωμεν πρὸς ποῖον μέρος ἐν πάσῃ περιπτώσει εὐρίσκωμεν νὰ διευθυνθῶμεν.

Εἰς τὸ προσεχές : Γιδά—Θεσσαλονίκη

"ΠΥΡΣΟΣ", ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΚΑΙ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΡΥΘΕΙΣΑ ΥΠΟ: ΤΗΣ Α. Ε. Β. Ε. Π. Γ. ΜΑΚΡΗΣ & ΣΙΑ
ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΥ ΤΩΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: ΟΔΟΣ ΑΥΚΟΥΡΓΟΥ 18

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΓΡΑΦΙΚΩΝ ΤΕΧΝΩΝ: ΙΕΡΑ ΟΔΟΣ 69

ΜΕΓΑΛΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΤΟΜΟΙ ΤΗΣ ΔΕΚΑΤΗΣ ΣΕΙΡΑΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ
(ΙΣΧΥΟΝΤΕΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 30ΗΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 1928)

ΜΕ ΔΡ. 3.000
ΕΙΣ 30 ΔΟΣΕΙΣ

ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΠΡΩΤΟΙ ΤΟΜΟΙ
Α' - ΙΒ' ΧΡΥΣΟΔΕΤΟΙ
(ΗΤΟΙ ΤΟ ΗΜΙΣΥ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ)

ΑΝΑΝΕΩΣΙΣ ΕΓΓΡΑΦΩΝ

Οἱ ὁπωσδήποτε κατέχοντες τόμους Α', Β', Γ' καὶ Δ' εἴτε ὡς συνδρομηταὶ ἀπέκτισαν αὐτοὺς εἴτε ὡς ἀγορασταί, δύνανται νὰ ἐγγραφοῦν διὰ τοὺς λοιποὺς μέχρι τοῦ Τόμου ΙΒ'. ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δρ. 250 κατὰ τόμον, μὲ μηνιαίαν καταβολὴν δρ. ἑκατὸν (100) μέχρις ἐξοφλήσεως.

'Εγκύκλιοι καὶ ὁδηγίαι παρέχονται προθύμως εἰς τοὺς χιτοῦντας.

ΟΙ ΤΟΜΟΙ Α', Β', Γ' & Δ' ΕΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ
Ο Ε΄ ΘΑ ΕΙΝΑΙ ΕΤΟΙΜΟΣ ΤΗΝ 15^{ΗΝ} ΙΟΥΛΙΟΥ
'Απὸ τοῦ ΣΤ' τόμου ἡ ἐκδοσις θὰ ἐπιταχυνθῇ ἀκόμη περισσότερον.

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΤΣΙΜΕΝΤΩΝ Ο "ΤΙΤΑΝ",

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΑ 3.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΕΝ ΕΛΕΥΣΙΝΙ

ΑΡΙΘ. ΤΗΛ. 6-54

Τηλεγραφική Διεύθυνσις :

"ΣΙΜΕΝΤΟΤΙΤΑΝ ΑΘΗΝΑΣ,"

ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33 ΤΗΛ. ΑΡ. 5.77

Γραφεία φορτώσεων εν ΠΕΙΡΑΙΕΙ
Τηλ. αριθ. 2-63

Τσιμέντα «Τιτάν» τύπου «Πορτλάντ» (Ciment artificiel Portland) ανταποκρινόμενα εις τους αυστηροτέρους, επίσημους κανονισμούς τῶν πεπολιτισμένων Κρατῶν δι' ἔργα Μπετόν πάσης φύσεως.

Béton armé λιμενικά, Πλακοποιία, ἐπιστρώσεις, ὑποστρώσεις ὁδῶν, κατασκευὴ πλινθῶν (τούβλων) καὶ ὀγκολίθων (ἀγκωνάρια), πρέκια κτλ.

Τσιμέντο «Κέρωψ». Εἰδικὴ κονία, κατάλληλος διὰ τὴν κατασκευὴν ὑδραυλικῶν ἀμμοκονιασμάτων διὰ συνήθεις λιθοδρομάς, ἢ πλινθοδρομάς, ἀντικαθιστῶσα μὲ πλεῖστα ὅσα προτερήματα τὰ ἀμμοκονιάσματα ἐξ ἀσδέστου.

Πολὺ ταχύτερα πῆξις. Ἀσυγκρίτως μεγαλυτέρα ἀντοχή, ὅθεν : Ταχύτης ἐκτελέσεως. Σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πάχους τῶν τοίχων, ἤτοι : Κέρδος εἰς χρήσιμον ὥρον καὶ οἰκονομία εἰς ἐργατικά καὶ ὀγκον λιθοδομῆς.

Συνιστᾶται ἰδιαίτερος δι' ἔργα λιμενικά.

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΤΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

33 ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 33

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΙ ΕΙΣ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΚΑΙ ΚΩΜΟΠΟΛΕΙΣ

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΩΝ

Χημικὰ Λιπάσματα. — Εἰδικὰ σύνθετα λιπάσματα διαφόρων τύπων διὰ πᾶσαν ἐν γένει καλλιέργειαν καὶ ἀπλὰ (ἄζωτουχα, ὑπερφωσφορικά, καλλιοῦχα.)

Ὅξέα. — Θεικόν, Νιτρικόν, Ὑδροχλωρικόν. Θεικὸς αἰθέρος Περοσπορίνη.

Εἶδη ὑελουργείου. — Ὑελοπίνακες κοινοὶ (τῶν ἰαμάτων) ἐπιτραπέζια εἶδη. Φιάλαι παντὸς εἶδους Δαμιζάναι κτλ.

Ἡ Ἑταιρεία ἔχει ἰδιαιτερον τμήμα ΓΕΩΡΓΙΚΟΝ τὸ ὅποτον παρέχει δωρεάν, προφορικῶς ἢ δι' ἀλληλογραφίας, πᾶσαν πληροφορίαν δι' ἑλὰ τὰ γεωργικὰ ζητήματα καὶ εἰδικῶς διὰ τὴν χρῆσιν τῶν λιπασμάτων τῆς.